

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET

N:r 44 (827).

LÖRDAGEN DEN 1 NOVEMBER 1902.

15:DE ÅRG.

PRENUMERATIONSPRIS PR ÅR: IDUN KR. 6:— IDUNS PRAKTUPPLAGA » 8:— IDUNS MODETIDN. MED PL. » 5:— IDUNS MODETIDN. UTAN PL. » 3:—	UTGIFNINGSTID: HVARJE LÖRDAG. LÖSNUMMERPRIS: 10 ÖRE.	REDAKTÖR OCH UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG TRÄFFAS SÄKRAST KL. 2—3. REDAKTIONSSEKR.: JOHAN NORDLING.	BYRÅ: 17 BRYGGAREGATAN 17. REDAKTIONEN KL. 10—4 EXPEDITIONEN KL. 9—5. ALLM. TEL. 6147. RIKS 1646	KOMMISSIONÄRER ANTAGAS ÖFVER HELA LANDET PÅ ALL- DELES SÄRSKILDT FÖRMÅNL. VILLKOR. STOCKHOLM IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI.
--	--	---	--	---

SIGRID ARNOLDSON. PORTRÄTT, SPECIELT TAGET FÖR IDUN AF HOFFOTOGRAFEN A. BLOMBERG.

SIGRID ARNOLDSON I STOCKHOLM.

FRU Sigrid Arnoldson är nu åter här på en kort visit. De mycket bemärkta sångfåglarne trifvas ej gärna länge i norden, äfven om de längta hit emellanåt. Triumfens rus, hyllningens jubelstormar anta mäktigare proportioner på kontinenten, för att ej tala om den gyllene belöningen, som där kan räknas i hundratusenden, medan vi endast räkka småmynt i vederlag.

Vår publik känner förvisso tillräckligt om Sigrid Arnoldsons antecedentia, hvadan någon biografi nu torde vara öfverflödig — allra

helst Idun redan 1890 ägnade den då nyss så ryktbar vordna divan en detaljerad skildring. Sedan dess har hon vunnit många och lysande konstnärssseggar på olika delar af jordklotet, och när Oscar Arnoldsons dotter nu ånyo besöker sitt fädernesland, kan detta besök ju i viss mån karakteriseras som en hennes önskan att på tonernas språk låta oss erfara, hur hon hedrat sitt hemland inför världen under det gångna decenniet.

Det här ofvan meddelade charmanta porträttet af den celebra artisten är i dessa dagar taget för Iduns räkning af tidningens specielle fotograf och framställer divan i hennes rum å Grand Hotell.

STJERNERNE.

NU FALDER duggen som rislende gråd
gjennem vinlövet's visnede strenge.
Aftentågen sniger sig våd
henover de mejede enge.
Dagen ender så underligt brat,
knappt solen i havet löber,
så kommer den mörke, lydlöse nat
og alt i sin kappe svøber.

Jeg ånder havens kryddrede duft,
hvor høstfrugten sagte falder.
Igjennem nattens kjølige luft
fra skovene uglen kalder.
Bækken er voxet op til en flod
og suser med dæmped klage.
— Her hvor alle roserne stod,
er tornene kun tilbage.

Hvad glimrer vel mellem fyrrene der,
mellem poplernes bladløse grene?
I mørket tændes en strålehår
af levende ädelstene.
Stjernerne! — ak, jeg glemte dem
i sommerens lyse nätter,
nu myldre de over mit hoved frem
på himlens vidtstrakte sletter.

Jo tattere natten hylder mig ind
i høstmørkets skygger dunkle,
des stærkere ser jeg det blændende skin
fra stjernernes lyshår funkle.
Nu da fuglenes sang er forbi
og sommeren død og begravet,
de spille sin himmelske symfoni
så det flammer i etherhavet.

Det klinger som af et usynligt chor
gjennem natten hvor alt er stille.
Og hele vor sørgende, visnende jord
bliver så underligt lille.
Som harpeklange det svæver ned
i hjergets mørkeste kløfter,
og lyser over det døde fred,
med fjerne evighedsløfter.

Angerfuldt strækker jeg hænderne ud
og hvidsker med sagte stemme.
Stjernerne! er det muligt, min Gud,
jeg kunne stjernerne glemme!
Al fuglesangen, som nu er forbi,
og glæden vi har begravet,
hvad var det mod stjernernes symfoni,
som bølger i etherhavet!

HELENA NYBLÖM.

DE NÖDLIDANDE I NORRLAND.

SVERIGE STÅR INFÖR ett nödår. Det är visserligen sant, att ej hela landet i samma grad drabbats af den svåra missväxten med ty åtföljande foder- och mjölbrist. Men en af våra största landsdelar, det vidsträckta Norrland, lider, som bekant, i fruktansvärd grad af alla missväxtens plågor, och genom pressen ljuda i dessa mulna höstveckor, som förbereda en sträng och kvalfylld vinter åt vårt land, de mest bevakande rop om hjälp åt våra hungrande landsmän i öfre Norrland.

Bönerna förklinga ej heller ohörda; många vagnslaster med lifsmedel ha redan sedan länge transporterats dit upp och betydliga penningsummor ha hopsamlats och hopsamlas fortfarande för de små norrländska jordägarnes räknning till inköp af utsädeskorn o. s. v.

Men medan från männens sida de vackraste ansträngningar göras att lindra oförskylld nöd iultima Thule, återstår för vårt lands behjärtade *kvinnor* att i sin mån bidra till nödens afhjälpan.

Huru detta lämpligast skall ske, framgår af ett bref från en folkskollärare i Korpilombolo, ett af de svårast hemsökta distrikten, hvilken skrifvelse, på samma gång den utgör en vägledning för filantropen, i enkla, rättframma drag skildrar det närvarande dystra tillståndet däruppe.

Han skrifver bland annat:

»Den, som något litet ömmar för folket, kan ej undgå att fattas af vemod vid tanken på det kommande, och det torde ej få anses underligt, om detta isynnerhet är fallet med läraren, hvilken i samma mån som vintern skridit fram, fått bevittna, huru många af de omkring honom varande små blekna och förslappas till följd af klen kost, huru de redan på hösten lappade kläderna börja blifva allt mera trasiga, och huru de i många fall stora och bristfälliga skodonen börja blifva hart när oanvändbara i vinterkylan...

På samma gång dristar jag mig framhålla, hvilken glädje det vore för en lärare här uppe, om det bereddades honom tillfälle, att med ett värmande plagg eller ett par hela skor få muntra upp något fattigt barn under kommande vinter.»

I Örebro har redan en del damer sammanlutit sig i syfte att göra hvad de kunna för att anskaffa lämpliga kläder och skodon åt de nödlidande. De ha därför vänt sig till samhällets bättre lottade medlemmar med en vänlig anhållan, att hvar och en måtte draga sitt lilla strå till stacken, och äfven åtagit sig att af skänkt materiel själfva sy eller sticka en mängd nödvändiga beklädnadsplagg.

Uppslaget är alltså gifvet. Och Idun vill nu uppmana sina varmhjärtade läsarinor landet rundt att följa Örebro-damernas exempel, att liksom de samla aflagda eller nya kläder, underkläder, skodon, tröjor, strumpor, mössor m. m., dels äfven *material* till kläder såsom stufvar af ylle och bomull, strumpgarn o. s. v., hvaraf lämpliga plagg kunna åstad-

kommas, för att sedan sändas till vederbörande nödhjälpskommittéer för utdelning.

Helt säkert skall denna vädjan finna gensvar i många kvinnohjärtan och månget bittert lidande därigenom afhjälpas hos en befolkning, som till följd af ständigt kamp mot ogynnsamma naturförhållanden sannerligen ej låter klagorop undslippa sig onödigtvis.

Men vintern har redan begynt göra sig starkt kännbar däruppe i polcirkelns trakter, hvadan *snar* hjälp kräfvades af alla, som vilja hjälpa.

FÖRDOMEN MOT KVINNOARBETET.

DET GIFVES sannolikt få eller inga kvinnliga utfövere af någon verksamhet, där en personlig uppfattning måste göra sig gällande, som ej ha att kämpa mot särskilda svårigheter, alldeles onödigtvis tillskapade på förutfattade meningar.

Mången föreställer sig, att fördomarnas makt numera är bruten på hvarje område och afvisar hvarje hänsyftning på orättvisa vid uppskattandet af en kvinnas arbete.

Denna föreställning kan vara tämligen riktig, om man tar hänsyn endast till de centralaste och mest avancerade samhällen och till producerande kvinnor af allra första rangen, inför hvilkas vidt utbredda rykte det vanliga häcklandet förstummats. Men inom hvarje af liberalism föga schatteradt småstadssamhälle och i hvarje vanligare lifvets förhållande, där en kvinna arbetar och förtjänar något därvid, hindras hon mer eller mindre af den åskådning, för hvilken kyrkofädernas och de gamla filosofernas ringaktande och bittra uttalanden angående kvinnokönet ligger till grund.

Ingenting verkar mer öfvertygande än det personligt kända och upplefvade, och då så många professionella skriftställare icke tveka att, som bevis för sina satsar angående kvinnans diskvalifikation för arbete utom köns- och kökssfären, andraga den eller den rätt obskyra auktoritetens personliga »tro» eller »mening», så kan ett anförande af *erfarenheter* godt tillmätas en bestämd betydelse.

En kvinna, som för att möjliggöra utgifterna för sina barns uppfostran gripit till pennen, skref under flere år korrespondensartiklar från en större plats till bättre landortstidningar. För *en* tidning skref hon emellertid anonymt och mottog vid hvarje års slut, genom en af henne uppgifven välkänd affärsman, det öfverenskomna honoraret. Med detta följde hvarje gång artiga tacksägelse och förbindlig begäran om fortsatt medarbetarskap. På framställd förfrågan, om redaktionen önskade någon ny form för de meddelanden, som sändes eller hade någon annan önskan med afseende på medarbetarskapet, afgafs det bestämda svaret, att redaktionen var fullkomligt nöjd med korrespondenten i hvarje hänseende. Korrespondenten hade dock, där det icke kunnat undvikas, uttalat en mening, d. v. s. *sin* mening, i hvarje förekommande tidens fråga. Af något skäl föredrog hon emellertid att slutligen ge sig tillkänna för redaktionen. Ehuru långvarig öfning numera säkerligen gjort henne bättre vuxen sin uppgift, igenfann denna redaktion aldrig sin tack-samma ton.

Inom en församling i Östergötland skulle folkskollärbefattning tillsättas. En folkskollärarinna hade som vikarie uppehållit tjänsten en tid och profvade nu tillika med några manliga sökande. Efter profvet rådde inom hela skolrådet blott en mening, den, att lärarinnans prof utfallit ojämförligt bäst och att hon

dessutom verkligen var framstående inom sitt fack. Emellertid erinrade i tid en af ledamöterna, att »fruntimmer ändå icke bruka duga till något», och på denna trossats, till hvilken de närvarandes flertal snart öfvergick, föll lärarinnans kandidatur och manlig sökande tillsattes.

Hur den kvinnliga läkaren känner sig hindrad till följd af den omständigheten, att hennes köns vetenskapliga yrkesverksamhet ännu ej erhållit framgångens hallstämpel, därom vet hon själf bäst besked. Det vore emellertid orätt att låta påskina, det hennes antagonister uteslutande tillhöra det manliga könet. I stället är det ganska ofta de välsituerade fruarna, som i sällskapslifvet helt kordialt försäkra: »Ja, se blefve jag sjuk, aldrig ginge jag till en kvinnlig doktor.» Däremot vända sig kvinnliga kontorister, butiksbiträden, arbeterskor och tjänstflickor afgjort till kvinnlig läkare, om valet står dem öppet. För sådana existera ingen grå teori.

Föreståndarinnan för ett elementarläroverk för flickor i mellersta Sverige har vid hvarje styrelsesammanträde ett otroligt besvär att öfvertyga de öfriga styrelsemedlemmarna om det olämpliga i en del af dess förslag. Prästen, juristen, militären och köpmannen äro alla blindt öfvertygade om sin kompetens att bedöma uppfostringsfrågan, åt hvilken ingen af dem ägnat någon del af sitt lif. Endast föreståndarinnans kraftfulla motskäl hindrar dem att besinningslöst hålla fast vid åsikter, för det hela rent af fördärfviga. Men de gifva aldrig efter utan den mest hårdnackade strid. Dock vilja de ej se sin stad gå förlustig en så dugande kraft, som denna föreståndarinnans visat sig vara. Då läkaren, som också är styrelsemedlem, men ej ofta närvarande vid sammanträdena, någon gång biträder föreståndarinnans mening, gifva de öfriga herrarna märkbart lättare sitt bifall till densamma. Det är nu icke hennes, utan *doktors* insikt, som blir den gällande.

I sammanhang med denna uppfattning af kvinnlig förmåga står löneberäkningen för kvinnligt arbete. Det är därför uppfattningen spelar en roll, som man icke får förbise, om man ock ej fäster afseende vid densamma i och för sig.

En affärsman i Stockholm berättade under en rekreationsresa, att han godt kunde vara ifrån sin affär hur länge som helst, emedan han hade ett kvinnligt biträde, som förstod sig på affären minst lika bra som han själf. »Hvilken lön ger ni då åt detta utmärkta biträde?» frågade någon. »1,800 kronor,» svarade mannen, »men jag skulle få betala flere tusen åt en karl, som skötte arbetet på samma sätt.» »Det där är ju orättvist.» »Ja visst är det orättvist, men hon hade bara 1,200, där hon var anställd förut. Hennes betyg från den platsen innehöll endast dessa ord: »Fröken — — ns duglighet kan inte ersättas med penningar». På den grund lät

Hvilket munvatten bör man använda? »Den bekantskap jag gjort med

AZYMOL, har varit uteslutande angenäm och vill jag särskildt framhålla dess utomordentligt angenäma och uppriskande smak samt dess förmåga att i någon mån upplösa fett- och slemartade beläggningar å tänder och slemhinna; och uppfyller **AZYMOL** de fordringar man ställer på ett det bästa munvatten och kan sålunda med allt skäl rekommenderas.

Stockholm den 22 Nov. 1900.

Henrik Welin,

legitimerad tandläkare,

Lärare vid Karolinska institutets
Tandläkareinstitution.

OBS! AZYMOL är det bästa till dagligt bruk för munnens vård, mot smitta, för sårbehandling, ekzem, reformar, finnar, hudutslag.

MELLINS FOOD

af Läkarekåren erkändt bästa näringsmedel för barn och sjuka.

Finnes på Apoteken samt hos Specerihandlarne.

PROF gratis och franco från Axel Lennstrand, GEFLE.

man också bli att ersätta den, förstår ni,» tillade affärsmanen skrattande.

Det är, när man får del af sådana här detaljer af arbetande kvinnors lif, som man får en obetvinglig lust att officiellt framställa frågan: är det inte på tiden att förtjänst får vara förtjänst, *hvem* som än lägger den i dagen?

M. GREGOR.

SONEN.

JAG HÅLLER i min hand ett pappersark fullklottradt med stora, oformliga bokstäver — det brefvet är från min mor.

Jag har glömt bort så mycket i storstadens buller och jäktande larm, att jag ej på ett år svarat på min mors bref... jag har glömt henne.

Och de stora, oformliga bokstäfverna på det skrynkliga gråpapperet komma nu som en ny påminnelse, och så mycket mer sorgligt tala de, då jag genom dem förstår att min mor ligger sjuk och till sängs hemma, väntande på slutet...

Jag har aldrig förr förstått en mors kärlek... men nu känner jag den!

Nu är jag ensam — riktigt allena — nej mor är väl icke död ännu...!

Jag får en känsla af våldsam brinnande oro åt hjärtat... Gud, tänk om hon ändå är död nu...!

Många bref har hon skrivit och på hvart bref såg jag en mängd mörka fläckar... det var kanske tårar!

»Har du då glömt... Har du då glömt...»

Hvart ord var ju ett skrik, hvar bokstaf en bön, jag var ju hennes son, jag glömde och förstokade mitt hjärta.

Och nu ligger mor sjuk — för att kanske aldrig mer resa sig...

»Om du älskar mig... om du har aldrig så litet kvar af din barnlighet och tro — så kom hem — — —»

Jag har left ett ottygladt lif, förstört min arvedel i främmande land, hvad skall jag väl taga mig till, och hvar skall jag väl taga medel till resan?

Men resa måste jag — att jag ej må duka under af sorg och grämlse.

Jag sliter upp ett papper ur min skrifbordslåda och skriver, flämtande i rasande fart mitt svar:

»Jag kommer, mor... dö blott ej ifrån mig...!»

Men jag kan icke mer... jag är som förbytt...

Jag är icke hennes son. — Jag är en främpling som ej har någon rätt att träda inför hennes ögon. Mitt ofullbordade bref rifver jag i nästa ögonblick i bitar... stoppar mors bref på mig och går ut.

Nere på gatan stryker jag rädd som en brottsling utefter husraderna... människorna se efter mig och jag känner deras blickar sticka vid tanken:

»Se — sonen...!»

Ja, se sonen...

HJALMAR WALLANDER.

Iduns nya adress.

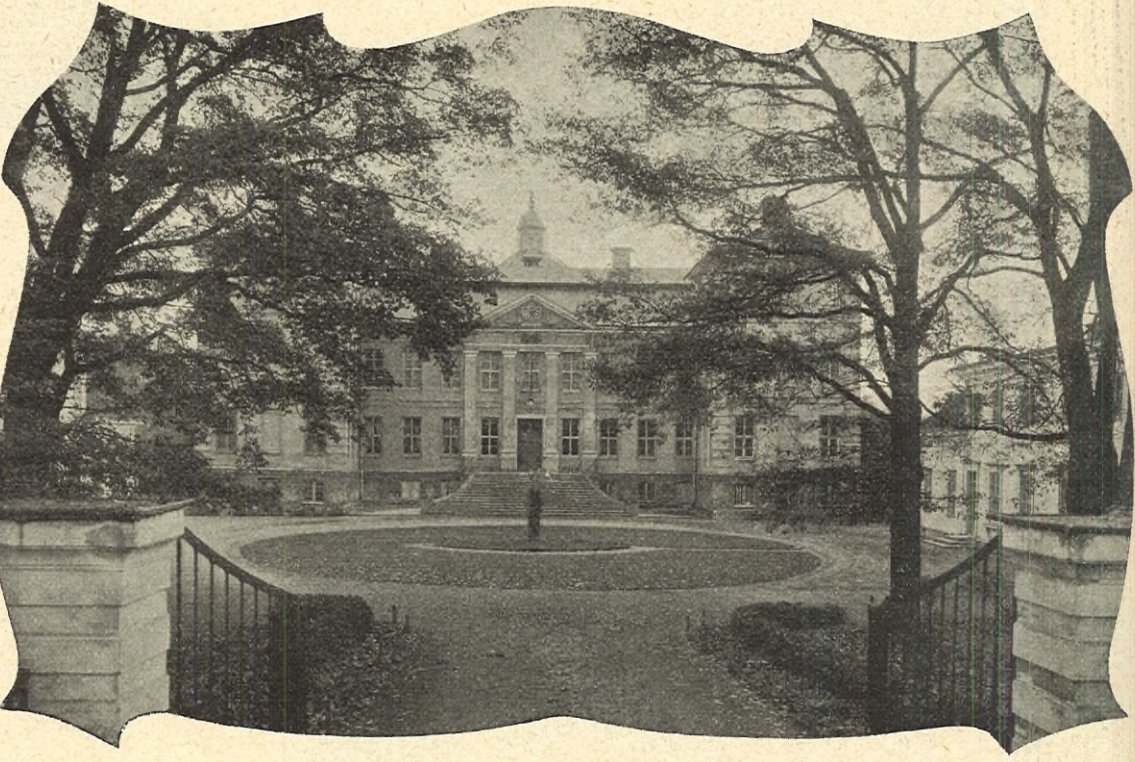
Iduns Tryckeri Aktiebolag har nu inflyttat i sitt eget, för ändamålet särskildt nyuppförda hus vid **Bryggaregatan 17**, andra huset från Vasagatan, alldeles nere vid järnvägen, där samtliga såväl tidningens som tryckeriets byrå-, kontors- och arbetslokaler nu äro inrymda.

DET NYA FINSPONG.

FINSPONGS STORARTADE bruksanläggningar, hvilka redan i forna tider kallades »den svenska storslöjdens förnämsta härd», hålla nu på att ytterligare utvidgas efter en måttstock, som i mångt och mycket kommer att ställa dem i nivå med den utländska storindustriens jätteverkstäder.

Vi tro därför, att den serie Finspongbilder vi med anledning af brukets utvidgning meddela i dagsnumret, skall i hög grad intressera vår läsekrets.

Aktiebolaget Finspongs styckebruks egendom kommer nu att fördelas på tre bolag.

FINSPONGS SLOTT. A. BLOMBERG FOTO.

Ett af de nya bolagen blir Nordiska artilleri- verkstäderna med ett minimiaktiekapital af kronor 2,700,000, för hvilket stiftelseurkunden är undertecknad af hrr William Olsson, Axel Ekman, Fredrik Jacobsen, Erland Lagerlöf och Leonard von Mentzer. För det andra bolaget, Stens bruks aktiebolag, äro stiftarna: ingenjören K. Hult, bankdirektören Söderbaum, disponenten R. Charleville och William Olsson. Minimikapitalet är 750,000 kr., maximikapitalet 2,250,000 kr. Bolaget, som startar med ett rörelsekapital af 1 1/2 million kr., har till ändamål masugnsdrift och skogsskötsel. För det tredje bolaget bibehålles det gamla namnet, Aktiebolaget Finspongs styckebruk, och samma styrelse som förut.

Hvad Nordiska artilleri- verkstäderna beträffar, lära inga ansträngningar komma att sparas för att göra krigsmaterialtillverkningen fullt tidsenlig. De gamla verkstäderna ha redan tillbyggt och arbetet med den nya jättestora kanon- verkstaden fortgår med all skyndsamhet. Dess ursprungliga stor-

**Kungl. Hofboktryckeriet
Iduns Tryckeri Aktiebolag**

17 Bryggaregatan 17

Affärstryck såsom Aktier, Obligationer, Priskuranter, Cirkulär, Plakat, Affischer, Fakturor, Räkningar m. m. m. m.

FÖRSTKLASSIGT ARBETE!

BILLIGA PRISER!

FINSPONG: SALONGEN.

DIREKTÖR AXEL EKMAN.

lägen mellan mejeriet och järnvägsspåret till Lotorp å ena sidan och allmänna landsvägen åt Norrköping å den andra.

Mellan verkstaden och landsvägen håller man som bäst på med anläggningen af en

som befinner sig nedom turbinerna, är färdig och utgöres af sug-tuber, hvilka enligt fackmäns ut-sago äro fördelaktigare än de som gå i vattnet. Från dammen till turbinerna består tuben af trä samt ligger 4 meter djupt i jorden. Tubens storlek är tre meter i diameter. Nedom turbinerna är densamma gjuten af cement och makadam. För att i största möjliga utsträckning kunna tillvarataga Finspongsåns vattenkraft håller man ock på med byggandet af en kanal från sjön Bönarn till det ungefär tre meter lägre belägna Myrskärret, som är ämnadt att bli en större reservoar. Härifrån skall vattnet genom kanalens förbättring föras fram till platsen strax invid mejeriet, där den nyss omnämnda elektriska kraftstationen håller på att anläggas.

Ett par af de här meddelade vyerna från anläggningsarbetena visa den stora kanalgrävningen, som pågått i flere år, till följd af att man under arbetets gång här och hvar träffat på riktiga hälleberg, hvilkas sprängning tagit en rundlig tid i anspråk.

När kanalen blifvit fullbordad, komma Finspongsverken att genom kraftstationen erhålla en beräknad kraft af 1,200 hästkrafter, som seder-

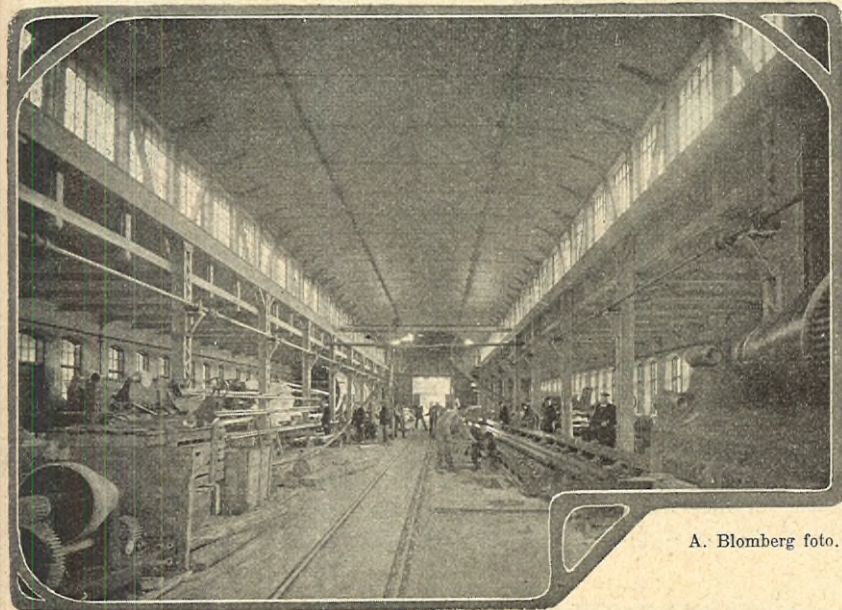

FINSPONG: BIBLIOTEKET.

som däri äro intresserade, ej ämna spara några kostnader för att göra Finspong till ett inom artillerimateriefabrikationen fullt modernt verk, något som ju af hvarje fosterlandsvän bör hälsas med tillfredsställelse.

Bolaget anser sig genom val af förre artilleristabsofficeren, löjtnant L. v. Mentzer som disponent ha lyckats tillägna sig en af vårt lands främsta kapaciteter på det artilleritek-niska området. Andre mannen vid de världsbekanta Parkheadverken i Glasgow, mr Lintern, har därjämte förmåtts att under 5 års tid förestå verkstäderna som verkmästare och skänka bolaget sin mångåriga erfarenhet.

Hvad Stens bruks aktiebolag beträffar, kommer det som nämnts att vid sidan af sin masugnsdrift idka skogsskötsel. Till bruket höra nämligen vidsträckta, väl skötta skogar. Det nya

A. Blomberg foto.

FINSPONG: DEN NYA KANONVERKSTADEN, INTERIÖR.

vidlyftig elektrisk kraftstation. Arbetet med cementläggning till turbingrund har utförts af aktiebolaget Skånska cementgjuteriet. Såväl den öfre som den nedre dammbyggnaden är äfvenledes färdig. Den del af tuberna,

mera genom insättande af ännu en maskin komma att uppgå till 1,600 hästkrafter.

Denna anläggning var planerad och påbörjad, innan det fanns tanke på att bilda flere bolag af det hittills varande Aktiebolaget Finspongs styckebruk, och utgör på grund af den stora kraftkvantitet, som sålunda blir disponibel, på sätt och vis den bas, från hvilken nya verkstäder komma att utgå.

Då Aktiebolaget Nordiska artilleriverkstäderna så nyligen blifvit anmaldt, har man ännu ej medhunnit att fastställa några planer för den ytterligare utvecklingen af verken, men visst är, att de utländska kapitalister,

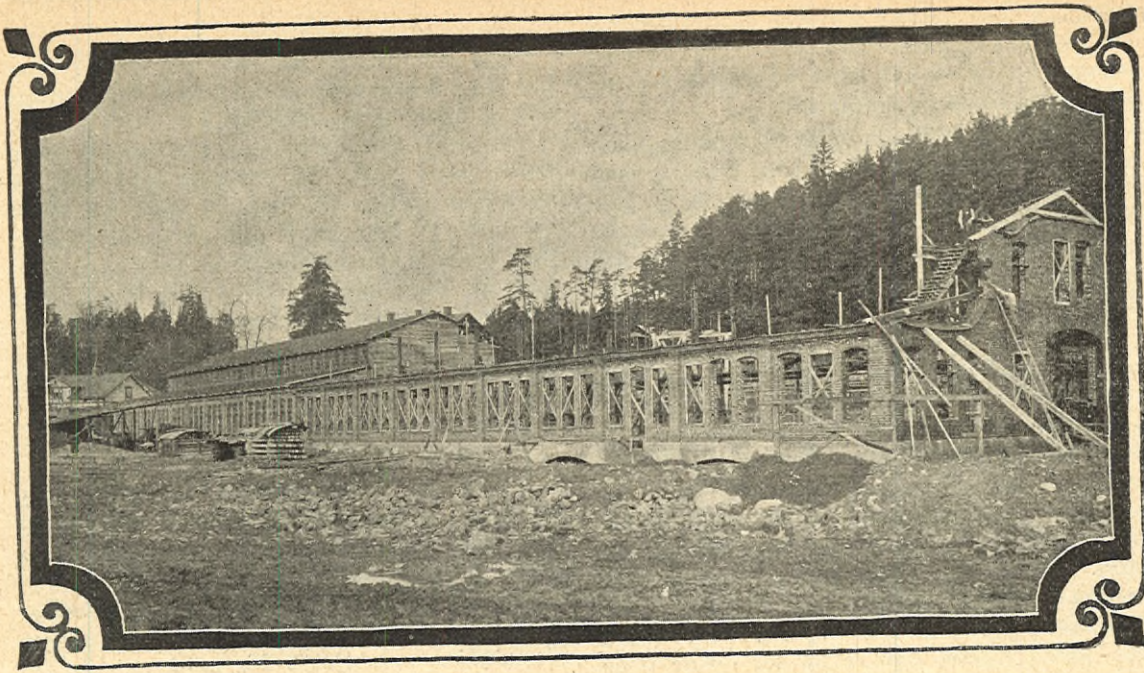
FRU MARIANNE EKMAN, FÖDD KLINGSFOR, I SITT ARBETS-RUM. A. BLOMBERG FOTO.

GROSSHANDLAR WILLIAM OLSSON.

LÖJTNANT LEONARD VON MENTZER.

FINSPONG: DEN NYA KANONVERKSTADEN, EXTERIÖR.

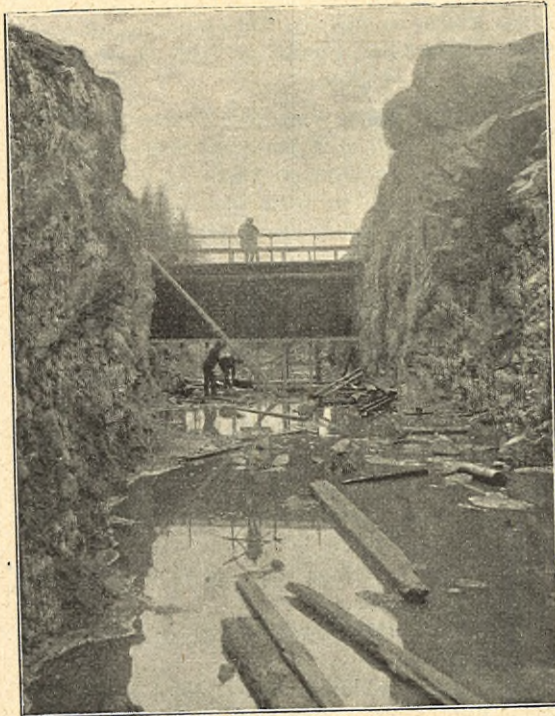
bolaget ämnar uppehålla det af det gamla vunna anseendet för rationell och skonsam skogs- och skötsel.

Aktiebolaget Finspongs styckebruk kommer hädanefter att endast omfatta en större skogs- och jordbrukskomplex.

Godset Finspong besitter jordområden i olika delar af landet. Sålunda hör till det samma gård och upplagstomter i Norrköping, hemman i Sköldinge socken, hela Kantorps grufvor och delar i Förola och Gillinge järngrufvor i Södermanlands län, delar i flere järngrufvefält i Nora socken af Örebro län, delar i järngrufvor i Norbergs socken af Västmanlands län och delar i järngrufvor i Ukna socken af Kalmar län.

Finspong nämnes i 1573 års bergslagsräkenskaper. Där var då anlagdt ett litet bruk, som först drefs för kronans räkning, men 1587 bortarrenderades till W. de Wijk, hvilken tyckes hafva innehaft det till 1599, då det återgick till kronan. På uppdrag af Louis de Geer, svenska järnförädlingens grundläggare, sökte Welam Gilliuson de Besche att med de

Geer såsom förlagsman få af svenska kronan arrendera Finspong med dess bruk och län och af-fären skulle i början drifvas i de Besches namn.

FINSPONG: GENOMSPRÄNGNING FÖR KANALEN.

Sedan de Geer blifvit svensk medborgare och adelsman, köpte han 1641 hela Finspongs gods, som då bestod af 79 1/2 hemman jämte 5 1/2 hemman i Dannemora bergslag, för 50,557 riksdaler 30 öre 6 1/2 penning in specie och beräknades köpeskillingen efter egendomarnas ränta till half-femte procent. Det innehades sedermera af hans afkomlingar till 1856, då godset såldes till dåvarande förvaltaren därstädes, brukspatronen C. E. Ekman, under hvil-kens energiska och

insiktsfulla ledning Finspong blef det världs-bekanta etablissemang för kanontillverkning, som vi i våra dagar känna. Sedermera öfvergick det till hans son brukspatron Axel Ekman, nu en af stiftarne af Aktiebolaget Nordiska artilleriverkstäderna.

Finspongs namn har man velat härleda af, att några finnar, hvilka enligt sägnen först brutit bygd i denna trakt, skola öfver den förbiflytande ån ha slagit en spång, efter hvilken den kringliggande neiden fått på sig öfverflyttadt namnet Finnsång, eller såsom det numera vanligen skrives Finspong.

Grunden till slottet lades den 23 oktober 1668 af assessorn i bergskollegium Louis de Geer. Dennes sonson, öfverintendenten Louis de

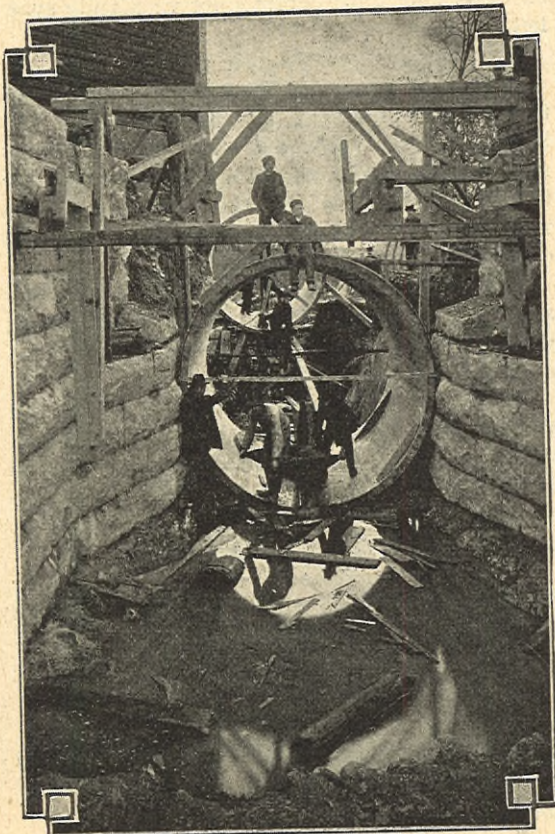

FINSPONG: TURBINSTATIONEN.

Geer, fullbordade slottets inredning, uppbyggde flyglarne på gården och bättrade på både bruk och gods.

Det storartade biblioteket grundades af öfverintendenten de Geer. Själft mycket boksynt, upprättade han öfver boksamlingarna en katalog, i hvars företal, dateradt Finspong den 20 september 1747, han redogör för bibliotekets äldre öden. Häraf framgår bland annat, att öfverintendentens farfars far, då han inflyttade till Sverige från Brabant, medförde en boksamling, som »efter den tidsens tycke ej war att förakta».

Efter hans död skingrades större delen af denna boksamling bland arfvingarna, men farbrodern, Louis de Geer — assessorns äldste son, född i Utrecht 1655, död af slag i Stockholm den 9 maj 1691 — återgaf biblioteket på Finspong dess forna storlek och anseende,

FINSPONG: TURBINERNA.

FINSPONG: KANALEN.

ej minst genom de många betydande inköp han gjorde på sina synnerligen vidsträckta resor i Europa.

I ofvannämnda katalog voro 6 567 arbeten i 8,000 band upptagna. Sedan dess har Finspongs bibliotek ökat genom inköp af ägarne, så att det nu äger 12,600 arbeten i omkring 20,200 band.

Af öfverintendenten de Geer hade i öfre våningen af slottets norra flygel två rum blifvit särskildt inredda för bibliotek, hvaraf det större var försedt med en längs väggarna löpande läktare. Som denna lokal emellertid visade sig för liten, lät brukspatron Ekman vid den grundliga och genomgripande reparationen af Finspongs slott under förra delen af 1870-talet i nedre våningen af samma slottsflygel inreda fyra rum för bibliotek.

I denna nya lokal nedflyttades biblioteket 1876 och samtidigt fick amanuensen vid Kungl. biblioteket, d:r Bernh. Lundstedt, i uppdrag af brukspatron Ekman att ordna boksamlingarna och upprätta en fullständig katalog öfver biblioteket. Denna katalog utkom 1883.

Finspongs bibliotek är för närvarande det största enskilda bibliotek i Sverige, näst den Silfverschiöldska boksamlingen på Kobergs slott i Västergötland.

I serien af här meddelade Finspombilder bjuda vi äfven porträttet af brukspatron Axel Ekmans maka, fru Marianne Ekman, född Klingspor, dotter af grefve Philip Klingspor, f. d. kapten i Första lifgrenadierregementets reserv, och hans maka Maria Sjögreen.

STEGET UT. SKISS FÖR IDUN AF ELISABETH KUYLENSTIERNA.

»LET US MAKE haste to laugh, lest we should have to weep.»

Marianne Ekvall satt och såg ut i den klara förvårdsdagen, såg på en munter stare, som förkunnade, att nu var tiden inne för människornas barn att börja samla drömvirke till de ljusa nätternas drömmar. Han sjöng och hvisslade och riktade kloka, klara ögon upp mot den blåa himmelen, då och då lockade han på lilla fru stare, men ej allt för angeläget. Han var ej så väldig i krafvet, starrhenn, kärleken var närmast en yttring af hans goda humör, ej tvärtom.

Marianne log stilla och godt, som man gör vid ett fattadt beslut, hvilket ger lugn åt oroliga tankar. Hon såg på sin vänstra hand och de tunga, släta guldringarna på den smala, hvita fingern. De hade just ej gjort henne lycklig, och nu — nu voro de i ordets hårdaste mening — ett band. Men hon var ändå glad att frestelsen öfvervunnits, att bandet ej brustit, — hvarför? Ja, somliga skulle säga att hjärtats röst var den enda rätta att

följa och dem trodde hon, om rösten haft tid att smeka och varna med *alla* tonfall, men en *impuls* — — — ett enda vibrerande: Kom! Det vågade hon ej lyssna till.

»Ingen människas individuella handling kan bli tendens för en annan,» sade hon sig med öfvertygelse, »ju flere som gå en väg, ju bredare blir den, aldrig går man helt i en annans spår, därför svarar jag också endast för mig själf här vid lag, dömer ej andra — följer dem ej.»

Hon hade varit nervös och klen och kommit till ett sanatorium tidigt på våren, där träffade hon docenten, han, som kom dit för att bota ett hjärtasår och slutade med att förälska sig i fru Ekvall. Han var yngre än hon — flere år — och hon hade sagt sig, att som hon tröstade och talade godt för honom, skulle hon gjort det, om hon ägt ett barn. Emellertid märkte hon, att hennes »moderliga» känslor blefvo varmt kvinnliga, och Marianne Ekvall var hederlig nog att rannsaka sitt inre. Fanns där kärlek för denne unge man, som slumpen sändt i hennes väg, just när hon längtade efter människan — honom. Hennes man hade väl snart glömt henne, bara förbittringen öfver »skandalen» hunnit lägga sig; honom tänkte hon ej så mycket på, mera då på, att hon *skulle taga en annan plats*. Hon, en snart äldrande kvinna, skulle gripa några få lyckoår, där en annan, en yngre och lifsstarkare kunde ge frön åt en ny generation — åt flere!

Docenten kom, hon såg honom i backen. Han hade rosor med sig, och det slog henne med ens, nu sedan hon vaknat, att han egentligen borde varit ute och plockat vårblommor; — ja, att han *skulle* ha gjort det instinktivt, om hon — varit en annan.

Nu skulle hon säga honom, att hon reste i morgon, hon skulle säga det raskt och glädt. »Let us make haste to laugh, lest we weep,» tänkte, hon. Det kunde passa som motto vid deras afsked i mer än en betydelse, ty sade de ej *nu* leende farväl, följdes de åt, skulle de troligen komma att gråta sedan öfver de två orden utan återvändo: för sent.

»God morgon, fru Ekvall! Så blek... Har natten varit dålig?»

»Nej, bra — den har varit som en bok med kloka tankar.»

»Får man strö morgondagg och rosendoft öfver dem?»

»För mycket blommor — alldeles för mycket! Men tack i alla fall. När jag nu får afskedsbuketten i morgon, är det slut.»

»Ni reser, fru Ekvall!»

»Ja, det gör jag — men tag det inte så tragiskt! Au revoir.»

»Hvem vet det. Jag tyckte, att vi just nu hade börjat få så mycket att säga hvarandra. Hvarför läker ni ett sår för att genast ge ett nytt?»

»Docenten har känslig hud för — skrubb-sår. Men det har man i ungdomen. Jag har visst varit nog feg att ej tala om, att jag är sex år äldre än ni. — Och det syns ju inte?»

»Nej, och åldern är utseendet?»

»Åja, ibland, vid flyktig bekantskap, men innanför det väl konserverade skalet sitter ett trött, reflekterande sinne, ja, mer än det; jag vill ge det alltsammans ett namn: roten och upphovet, och tror, att vi sedan förstå hvarandra.»

»Så klok, så beräknande ni blifvit, fru Ekvall — på en enda natt.»

»Ni ser det mogna resultatet, hvem går omkring med tankens surkartar, tror ni?»

»Tala inte i den där besynnerligt skämtande tonen. Säg mig hellre: har ni lekt med mitt allvar?»

»Nej, jag har lekt med i er lek.»

»Det har ni inte kunnat, fru Ekvall. Jag har hela tiden visat er mitt inre, och vet, att där ej finns någon lekstuga.»

»Så *borde* där finnas en. Det har jag också tänkt på i natt. Ni har själf lekt med för allvarliga saker, till dess ni trott, att leken var allvar. Här ha vi gått ensamma, ni och jag, och fått sympati för hvarandra, men sympati är inte kärlek, och endast kärlek eller hat har rätt att slita band, sådana man frivilligt binder dem. Tack för den här tiden! Ert tack kan ni gömma till den dag ni menar det.»

»Och om det aldrig blir?»

»Är ni *så* ung — och så glömsk!»

»Hon, den andra, var ett barnsligt tycke, en dröm sådan väl alla drömma den, ni är det utvecklade lifvet själf; hur skulle man kunna glömma det?»

»Lika naturligt som man alltid glömmet det, som går, för det, som kommer, sorgen för glädjen och ljuset för mörkret. Å, jag har tänkt, tänkt, tänkt, må ni tro, och nu — är jag nästan framme.»

»Men hvad det skall bli af mig, det bekymrar er naturligtvis föga!»

Marianne Ekvall såg upp vid denna manliga appell och undrade på, att hon ej väntat den.

Så tog hon den vackraste rosen ur hans bukett och räckte honom den.

»Hvad det skall bli af er? En lycklig människa! När ni en dag skickar mig den där rosen vissnad tillbaka, så vet jag, att ni i stället funnit en människoblowma, en som förtar era tankar på — potpourri.»

Hon log icke, hennes mun var allvarligt sluten och hennes blick nästan sträng, men det var stridens stränghet, ty var det dock ej så, att — »hon hade champagne, men hon rörde den ej?» Hvad visste hon — hvarför gaf hon bort sina ensamma dagars hjärtvärme, hvarför? — — — Svaret kom så omutligt och fast som hela hennes karaktär var: Därför, att hederns bud äro tydliga! Det är ej skilsmässan enligt lag, som är vanhederlig, det är den egna rättskänslan, som skulle såras. Och — ville hon vara fullt ärlig — var det ej ens hon, som gaf, utan lifvet, som *tog*, så visst som kraft öfvervinner vacklande svaghet.

Han tog hennes ros och gick.

Hon satt kvar vid fönstret en stund, men tog så ytterkläderna på sig och gick också hon. Det var kallt, det hade varit en frostnatt. Hon styrde kosan inåt småskogen, där hon visste stararna brukade slå läger. Hon ville se, hur vårens budbärare redt sig, om de dukat under för kolden.

Där inne hade hon funnit fågellik förr och sörjt öfver stäckta vingar, öfver brustna ljud, död lufslycka. I dag låg endast en enda liten starhona död på marken.

Marianne tog varsamt den lilla fågeln i sin varma hand, men lade sakta ned den igen under ett fång af blåsippor och mossor. Hon stod sedan lutad öfver denna bädd och tänkte — tänkte utan att tankarna fingo något annat svar än att *offret var fullbordadt*.

Öfver henne sjöngo hundratals glada fåglar och luften var ljum och full af doft. Våren kräde rätt för sitt välde.

Stora afpassade Mattor för Salong, Herr-rum och Matsal, föres som specialitet i rikhaltigaste urval och nyheter och säljas till extra låga priser hos

ENGELSKA MAGASINET,
Drottninggatan 72, 1 tr.

KAMRATEN, illustrerad tidning för Sveriges ungdom, är Nordens förnämsta och mest omtyckta ungdomsblad och kostar för helt år endast 3 kr.

CONSTANCE GOTTSCHALK.

PÅ FREDAGEN under förra veckan tog å Svenska teatern en af vår dramatiska konststalangfullare artister, fröken Constance Gottschalk, afsked af vår publik i Arthur Schnitzlers skådespel »Älskog».

Enär fröken Gottschalk nu, som det synes för alltid, vändt det oroliga teaterlifvet ryggen för att begynna den betydligt tryggare och lugnare tillvaron i ett eget, nygrundadt hem vid en afhållen makes sida, har vårt teaterlif genom denna scenförändring förlorat en af sina bättre krafter.

Förenande intelligens och tju-sande apparition med temperamentsmjukhet och spirituellt lynne, har fröken G. kreerat en hel serie roller, i hvilka dessa hennes företräden kommit klart till synes.

Efter en liten förberedande skoling vid operans balett, kom hon 1889 till Södra teatern, där hon friskt och lifligt utförde ett antal lustspelsroller. När hon sedermera engagerades hos direktör Ranft, fick hon vidgått verksamhetsfält. Skådespel, komedi, lustspel, fars — i allt var hon med, städse skiljande sig väl från de olika uppgifterna.

Särskildt intresserade fröken G. i »Ljungby horn», vidare som den unga frun i »Solfjädern» samt i Max Halbes »Ungdom», den sistnämnda rollen tillika med hennes Christine i »Älskog» förvisso hennes bästa skapelser.

För öfrigt har hon spelat Kerstin i »På vakt», Perdita i »En vintersaga», Lady Windermere i »Solfjädern», Flipote, Niobe och Vasantasena i pjäserna af samma namn, Lilli i »Fröken Falköga», Dagny i »Härmännen på Helgeland», Drottning Margareta i »Kungämnena», Geneviève i »En parisare», många andra roller att förtiga.

Sedan hon nu dragit sig tillbaka från scenen, kvarstår hon i minnet som en till sitt väsen sympatisk och på begåfningens område väl utrustad artist, hvilken skänkt publiken många stunder af glad och fin konstnjutning och som därför af våra teatervänner skall gömmas i tacksam erinring.

I TJÄNARINNEFRÅGAN.

ATT FÖRHÅLLANDET mellan husmödrar och tjänarinnor ej alltid är sådant det borde vara, att ovänlighet, ofrid och bråk mellan dem ofta störa trefnaden i många hem och göra lifvet tungt å ömse sidor, är något, som ej gärna kan förnekas.

Att en förändring till det bättre är af nöden, har en insändarinna i Idun nyligen lifligt framhållit, och häri kunna vi nog alla vara ense med henne. Men sättet? Ja, det är just den stora frågan. Och häri kan, åtminstone under tecknad, ej vara ense med »Gammal Mor».

G. M:s förslag är i hufvudsak, att våra tjänarinnor borde vara s. k. bildade flickor. Det förekommer som om G. M. med det eljes något svaga uttrycket »bildade» menade att de skulle ha mera boklig bildning.

Detta kunde man ju visst önska och unna

CONSTANCE GOTTSCHALK. ATELIER FLORMAN.

dem, för deras egen skull. Men är det af nöden för dem i egenskap af tjänarinnor? Att just nu, då krafvet på boklig bildning för en massa lefnadsbanor stigit i så hög grad, att en reaktion tydligen börjar märkas, ställa upp fordringar på särskild lärdomsgrad äfven för tjänarinnorna, vore kanske ej så klokt, helst detta tvifvelsutän skulle betydligt höja lönerna, utan att motsvarande göra tjänarinnornas ekonomiska ställning bättre.

Det har framhållits, att man ej ens i någon bättre butik mottager ett biträde, som ej har intyg om genomgången folkskolekurs. I själfva verket är det väl svårt att numera, med den omsorg, som ägnas skolväsendet, finna någon enda, ens af dem, som G. M. tillåter sig att med ett gemensamt namn kalla »flickslinor», d. v. s. husjungfrur, som ej genomgått folkskolan. En specialutbildning för tjänarinnor ha vi ju dessutom i våra hushållsskolor och ännu bättre i våra nu inrättade skolkök. I dessa senare lämnas utmärkt undervisning i hvad som hör till ordning i hemmet, samt till hygienisk matlagning. Det hålles äfven, åtminstone i vissa skolkök, föreläsningar i sådant, som anses kunna vara af gagn för en kokerska att lära känna. Denna undervisning lämnas ej endast åt betalande, utan äfven åt stora skaror af folkskolans flickor, efter slutad skolkurs. Hvad därför kunskaper beträffar, så förekommer det mig, som om vi redan vore på god väg till det bättre för våra jungfrur.

Dessutom tillåter jag mig hysa den uppfattningen, att ingen bättre undervisning för att utbilda en god och duglig tjänarinna gifves än den, som erhålles hos en kunnig och pliktrogen husmor. Våra jungfrur äro ej idioter. Med lugn och en smula tålmod går

det i allmänhet mycket bra att lära dem deras husliga göromål. Här skall man kanske svara mig, att vi ej äro uppfostrade till kokerskor eller husor. Må vara. Men vi äro husmödrar. Har det under vår ungdom aldrig fallit oss själfva eller våra vårdare in att vi en dag kunde bli husmödrar, så har det i alla fall varit vår plikt att själfva med all kraft försöka uppfostra oss till goda sådana, så snart ödet gifvit oss ett hem. Väl veta vi, att det finnes husmödrar, hvilkas ställning i samhället tvingar dem att vara mycket borta från hemmet och som omöjligen få tid att i allt öfvervaka sina, i dessa fall vanligen mycket stora hem. Men dessas ekonomiska förhållanden sätta dem i allmänhet i tillfälle att skaffa sig biträden, så att med dem behöfva vi ej räkna. I vanliga hem, med en eller två tjänare, är det däremot ej alls svårt för husmodern att vara kunnig och deltaga uti allt som förekommer. G. M. säger, när det gäller den bildade tjänarinnan, »att man vid vården om hemmet och vid de husliga sysselsättningarna ej skulle få tid att odla och underhålla sina kunskaper och talanger, behöfver man ej frukta». Detta gäller väl likafullt om husmodern.

Men om husmodern ingenting förstår själf af de göromål hon fordrar af andra, om hon utan vidare »lämnar vården af hemmet åt tjänarinnan», »lämnar sitt lilla barn åt en halfvuxen flicka» och »ej kommer i beröring med tjä- narne annat än vid de korta förhållningsorderna», onödigt ofta är borta från hemmet och kanske till och med, då hon talar eller skrifer om tjänarne, gör detta i en hård och öfvermodig ton, så är det ej underligt, om hon finner oduglighet och mötes af mistro och öfvermod.

Och så komma vi in på kapitlet om bemötandet. Att husjungfrun skulle »slå dörren igen så att det ekar», eller att kokerskan (ordet köksbjörn får väl öfversättas så?) skulle »slänga fram ett snäsigt svar vid minsta anmärkning», får man väl hoppas är öfverdrift och lär väl svårligen förekomma gent emot en god och bildad husmoder.

Att mängden tjänare brister i höflighet och tillmötesgående är nog riktigt. Men förekomma ej också fel från andra sidan? Låtom oss för ett ögonblick i all ärlighet se saken från tjänarnes ståndpunkt. De yngre af dem ha vuxit upp vid det ideliga talet om jämlikhet och människovärde. Den vackraste och bästa innebörden af dessa ord ha de säkert ofta ej sökt förstå, och det är ej underligt. Jämlikhetsidéen har framställts för dem ej såsom något godt, som mer och mer bör arbeta sig fram, utan endast som ett medel att rivna ner något som borde bort. Det har varit stridens, ej fridens evangelium, som nått deras öron och måhända verkat på deras hjärtan. Så förberedda inträda de nu i ett främmande hem, bland främmande personer, där allt i yttre mening är olik hvad de förut haft och sett. Hur lätt skola ej afund och bitterhet vakna vid minsta ovänlighet eller orättvisa (och att sådana förekomma kan aldrig förnekas). Dessa känslor kunna ju stegras, verka förblindande och taga sig många obehagliga uttryck. Men jag föreställer mig,

samlar nu hvarje praktisk husmoder, ty på detta sätt erhålles mängden *prydlig* och *nyttig* artikel för *hemmet*.

Röda Rabattmärken

Utställningar äfven i NORRKÖPING och SÖDERTELJE.
Svenska Rabattmärkes Akt. Bol.
Drottninggatan 74, Stockholm.

att en husmor, som har öra och hjärta öppna för tidens kraf, här skall finna ett verkningfält, där hon måhända kan uträtta mycket godt. Det är nödvändigt, särskildt i allt som rör oss kvinnor och vårt förhållande till hvarandra, att man tager hjärtat med i räkningen. Våra jungfrur äro ej a priori elaka. De äro i allmänhet ej oemottagliga för godhet och vänlighet. Den husmor, som visar en sann humanitet — jag menar ej den, som endast nöjer sig med att gifva höfliga order, aldrig förgå sig och att vara korrekt mot alla, utan den, som tar hjärtat med till sin första rådgifvare —, den, som fritt och öppet låter tjänarinnan känna, att hon anser henne för sin jämlike, sin medsyster i lifvet, och att hon varmt intresserar sig för hennes bästa, skall säkert i de allra flesta fall kunna öfvervinna äfven en länge upparbetad häftighet eller bitterhet, draga tjänarinnan till sig och därigenom göra henne både bättre och lyckligare.

En sannt human människa stryker ur sin ordbok de fula orden öfverklass och underklass, hvilka högmodet och afunden ensamma uppfunnit. Hon ställer sig ej öfver någon, ej under någon, hon står bredvid sina medmänniskor, om dessa också ha helt annat arbete, annan samhällsställning och annan lärdomsgrad än hon själf.

Låt oss försöka att uppfostra våra tjänarinnor till duglighet, plikttröhet och humanitet genom att själfva vara dugliga, pliktrogna och humana.

BOTHILD.

UR DAGSKRÖNIKAN.

EN STORARTAD SKYTTEBASAR hölls i lördags och söndags i Örebro å stora hotellet därstädes, en basar som i fråga om lyckade anordningar torde ha öfverträffat alla sina föregångare inom Örebro stad. Ett intressant förströelseprogram med musik och sång, ett dockskåp från Nürnberg med vackra leksaker, illustrerad basartidning på vers och prosa m. m. bidrogo till feststämningen.

Den bild vi i dag bringa från denna basar ger ett begrepp om de vackra och originella anordningarna och några af de förtjusande skyttar, som voro kommanderade till handräckning å basaren.

*

FRÅN DE STORA HÖSTÖFVERSVÄMNINGARNA. TVÅ BILDER FRÅN MALUNG I DALARNE, DÅR DALÄLFVEN STIGIT ÖFVER SINA BRÄDDAR OCH KRINGFLUTIT KYRKAN OCH PRÄSTGÅRDEN. IDA HÄCKNER FOTO.

ELLEN FRIES' BIBLIOTEK, hvilket våren 1901 såsom gåfva från hennes vänner öfverlämnades till Fredrika-Bremer-Förbundet, är sedan ett år tillbaka kostnadsfritt tillgängligt för hemlån för Förbundets medlemmar äfvensom i öfrigt för kvinnor, hvilka ägna sig åt studier företrädesvis i historia och närliggande ämnen. Biblioteket, som omfattar litteratur i teologi, historia, rätts- & statsvetenskap, språkvetenskap, filosofi, estetik, pedagogik, viterhet, bibliografi, naturvetenskap, geo-

ografi m. m., hålles öppet å Förbundets lokal, Drottninggatan 54, måndagar kl. 11.30—12.30 samt onsdagar och fredagar kl. 3—4. Icke medlemmar af Förbundet böra lämna skriftlig borgensförbindelse af känd förbundsmedlem, hvartill formulär tillhandahållas å Förbundets byrå. Då det är önskligt, att biblioteket må komma så många som möjligt till godo, hvilkas intressen gå i samma riktning som den första ägarinnans, inbjudes härmed till besök å Förbundets byrå å ofvannämnda tider.

*

EN FÖRSÄLJNING till förmån för Hemmen för arbeterskor, hvilka som bekant, åt unga ensamstående arbeterskor bereda hemtreflig bostad till samma pris, som eljes betalas för att bo inne i fattiga familjers ofta öfverbefolkade rum, kommer att anordnas i Konsthushuset d. 4:de o. 5:te november. Kronprinsessan, som varmt intresserar sig för den verksamhet, Hemmen för arbeterskor utöfva, har till försäljningen skänkt en del vackra och nyttiga artiklar: väfnader, förkläden och handarbeten.

*

HANDARBETEN FÖR DE SMÅ. Kindergården och förberedande samskolan, Kommandörsgatan 25, Stockholm, har haft den goda idén att utsläppa en serie arbetsmodeller för barn, lämpade för späda händerns förmåga. Så förekomma slöjd-, sy-, kartong- och bastarbeten, pappersflätning, stramalj- och vaxduksarbeten m. m. Särskildt nu i julklappsbrådskans tid torde dessa roande

och instruktiva små arbeten — som närmare omnämnas i annonsafdelningen — vara välkomna för många mödrar till verksamhetsifriga ungdomar.

*

HOTELL FENIX har nu som sin ryktbare namne inom fågelvärlden höjt sig ur grus och ruiner till ny härlighet, enligt hvad våra i dagsnumret meddelade bilder däifrån angifva. För hufvudstadens allmänhet har hotellet sedan många decennier tillbaka spelat en särdeles viktig roll, i det såväl bröllop som begrafningar i mängd frats inom dess murar. Det anknyter sig således på det intimaste till det stockholmska familjelifvets högtidsdagar af såväl glad som sorglig art och har dessutom under otaliga Idunsaftnar fått bevittna den fina sällskaps-tonen och den språkande humorn hos andarne inom hufvudstadens konstnärliga och vetenskapliga värld.

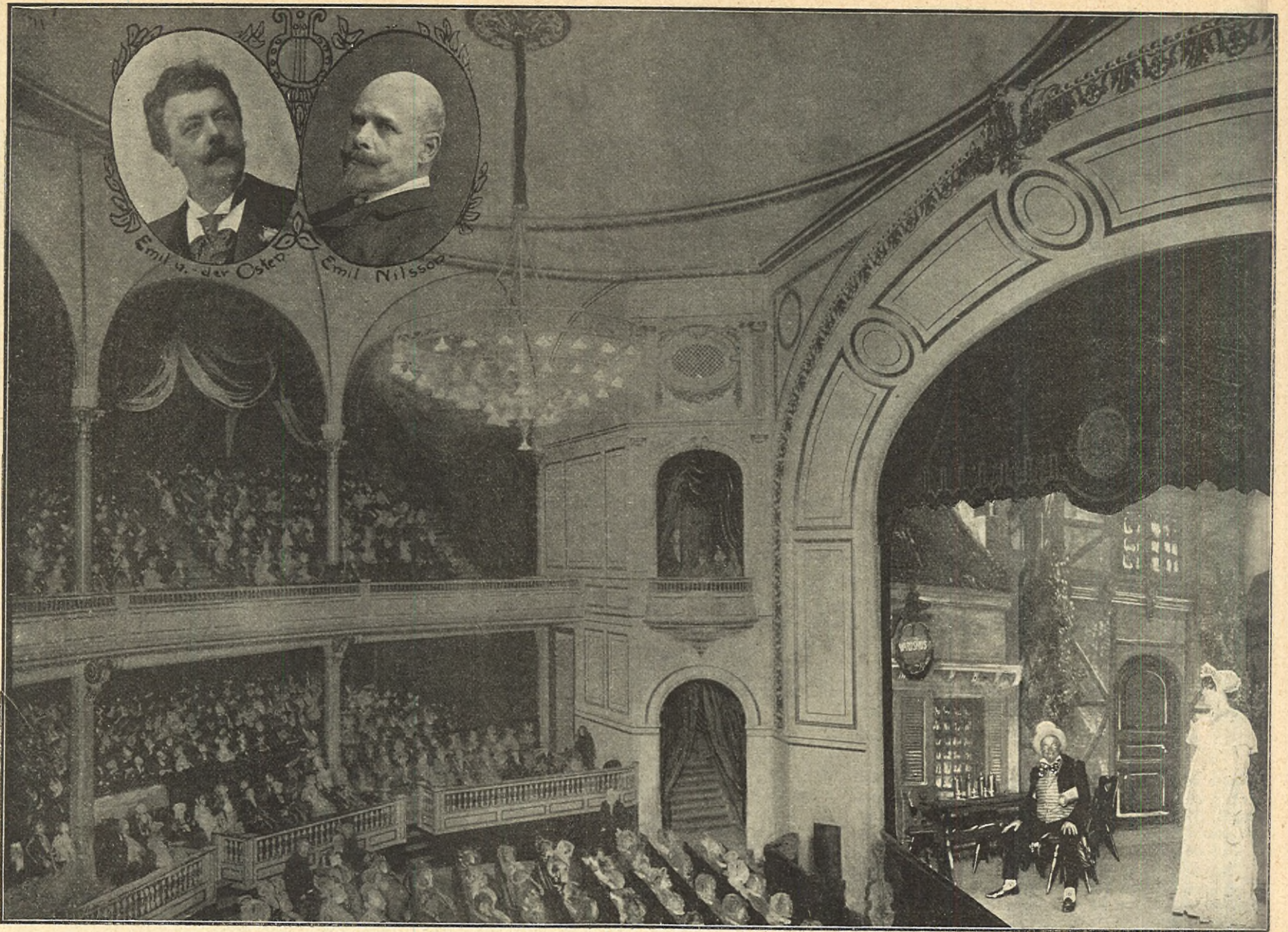
Förvisso kommer hotellet att inom sina nyrenoverade rum fortsätta de gamla goda traditionerna, så mycket hellre som den nye ledaren, direktör Ählfeldt, under år af praktik och utländska studier utbildat sig till en hotelier efter nutidens kraf.

*

FRÅN SKYTTEBASAREN I ÖREBRO. DE BITRÄDANDE KVINNLIGA SKYTSTARNE INTAGA FÖRFRISKNINGAR I BUFFETEN. A. BARR FOTO.

EN PRAKTFULL ADRESS från svenskar och norrmän i Köpenhamn erhöi för

PREMIÈREN PÅ OLYMPIA-TEATERN. SCEN UR FÖRSTA AKTEN AF »PRIMADONNAN» MELLAN TEATERDIREKTÖR MACBETHSON (HR STRÖMBERG) OCH ADRIENNE (FRU PETERSSON-NORRIE). A. BLOMBERG FOTO.

några dagar sedan friherre Lave Beck-Friis, den afgående svensk-norske ministern i Danmarks hufvudstad. Den är utförd i oxideradt silfver af juveleraren Carl F. Källström i Malmö i samarbete med C. G. Hallbergs guldsmedsaktiebolag i Stockholm efter teckning af arkitekten Agi Lindgren.

Öfverst prydes det utsökt vackra och konstnärligt utförda arbetet af en dekoration i svenska och norska flaggor med Sveriges och Norges riksvapen i färgad emalj och förgyllning, inramadt af girlander och öfverst prydt med två kungliga kronor. Längre ned åt vänster synes friherrliga ätten Beck-Friis' vapen just där dedikationen begynner. Denna är af följande lydelse:

Till
Friherre Lave Beck-Friis,
svensk och norsk minister i Köpenhamn
1871—1902.

Då I, herr friherre, nu lämnar den viktiga förtroendepost I under mer än trettio år med så mycken heder beklädt, mottag genom oss den svenska och norska koloniens och den svenska och norska konsulskårens i Danmark värdsamma hyllningsbärd af tacksamhet och saknad, med våra hjärtans varma önskningar till Eder om en lång och lycklig lefnadsafton i Edert svenska hem.

Köpenhamn den 20 oktober 1902.

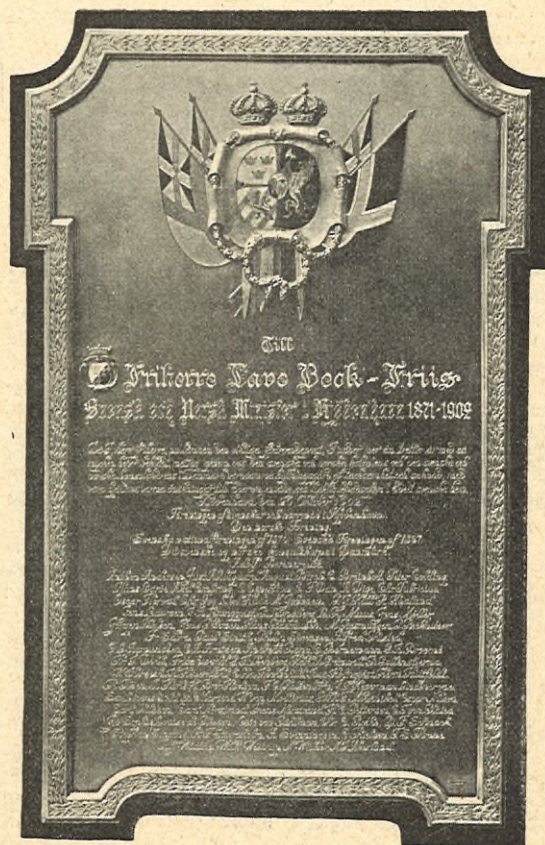
Föreningen af svenskar och normmän i Köpenhamn.

Den norske Forening.

Svenska nationalföreningen af 1876. Svenska föreningen af 1867.

Det svenske og norske konsulskorps i Danmark.

Härefter följer ett mångtal namnunderskrifter. Våra läsare återfinna här invid en afbildning af den vackra gåfvan.

ADRESS I SILFVER FRÅN SVENSKAR OCH NORRMÅN I KÖPENHAMN TILL FRIH. L. BECK-FRIIS VID HANS ÅFGÅNG FRÅN MINISTERPOSTEN.

MORBROR AUGUST. BERÄTTELSE FÖR IDUN AF H. MIKAEL.

SLUT FR. FÖREG. N:R.

HAN BÖRjade berätta historier från sin barndom — från sin och Claras ungdom; — han vände sig till Elin och faster Maja, men i grunden talade han blott för sig själf. — Lustiga historier, vemodiga historier, små tilldragelser utan vikt eller värde, men dyrbara för dem alla, som minnen från tider, som varit, bildande ramen kring en älskad, förklarad bild — systerns, moderns! — Så hade hon sagt då — så hade hon handlat då och August Hjelm berättade och faster Maja hjälpte till och mellan dem båda satt Elin och lyssnade med lysande ögon.

Och under det brasan falnade och äpplena åtos och minne efter minne rullades upp, slogs mellan deras hjärtan och sinnen dessa drömfina starka trådar af samhörighetskänsla och sympati, som förena dem hvilka älskat och lidit för samma orsaks skull.

De afbrötos plötslig af en hård ringning på tamburklockan — de hörde husjungfrun skyndsamt komma och öppna, hörde någon i låg, men skarp ton göra en fråga, på hvilken jungfrun gaf ett jakande svar, hörde henne hjälpa de ankommande af med ytterkläder och galoscher. — Elin hade i hast tändt salslampan och höll nu på att tända i förmaket — faster Maja samlade brådskanke ihop tallrikar och äpplen och drog stolarna till rätta — »Strömbergs ä' hemma nu!» — underättade hon i hviskande nervös ton.

August Hjelm betraktade henne med ett ironiskt leende, men svarade ej.

Nu gick dörren upp för husets hemkomna herrskap; — häradskrifvaren, — i svågerns tycke, tunnhårigare, krokentare och mera obetydlig än någonsin, i ny, illasittande bonjour och en viss middagsrödmosighet ännu dröjande öfver det blek-

FRÅN DET NYRESTAUBERADE HOTEL FENIX I STOCKHOLM. 1. STORA FESTSALEN. 2. EN AF SMÅSALONGERNA. ORLING FOTO.

pussiga ansiktet — frun — lång och magerlagd, — vacker, ehuru något passiv, med skarpa drag, friseradt, högt uppsatt hår, elegant middagstolett och kalla mörkbruna ögon, som i ett ögonblick tycktes se allt.

August Hjelm gjorde en oklanderlig bugning. — Häradskrifvaren presenterade tafalt och började därefter på med en sorts afbruten ursäkt för sin frånvaro under middagen. — Han gnuggade händerna och skrattade litet nervöst, oupphörligt kastande förstulna sidoblickar på sin vackra fru. Så fick han se korgen med de stekta äpplena och de begagnade tallrikarna. »Nej, men se!» — utbrast han häpen — »sitter du och äter äpplen med faster Maja och Elin — och jag, som sa' till om att det skulle tas framwhisky och konjak!»

Han vände sig förebrående mot faster Maja, som såg helt förlägen ut öfver sin glömska, men August Hjelm afbröt hennes ursäkter.

»Tack du,» sade han lugnt, vänd mot svågern, »det finns nog med. — Jag tycker mycket om en whiskygrogg, men jag super inte tillsammans med barn — ännu!»

Det låg något i rösten, som kom fru Ernestine, som dittills förhållit sig passiv, att se upp med en plötslig, forskande blick.

»Jag föreslår att herrarna gå in i salongen.» sade hon med sin klara, kalla röst, »så ta vi in förfriskningar dit. — Var så god, herr Hjelm. — Herrarna kunna gärna röka därinne, om ni så vilja. — Elin, gå och säg till.»

Hon vinkade flickan till sig och hviskade något — det var först nu hon tycktes märka styfdotterns närvaro. — Hvarje hennes ord verkade som en befallning, trots hennes afmätta artighet, och det föll ingeu in att sätta sig däremot. Det hade kommit som en frostkall, isande fläkt in med henne, under hvilken den värmande hemtrefnad, som en stund förut rådt därinne, förbleknade och försvann och med den de vekare, ädlare känslor, som rört sig inom den hemlöse maunens hårdnade sinne.

Efter endast ett par minuter var allt ordnadt — herrarna sutto i hörnsoffan inne i salongen med cigarrer och en välförsedd bricka framför sig — faster Maja hade med sin stickning dragit sig undan i en vrå och Elin, om hvilken ingen vidare tog notis, hade tyst gått ut i salen och satt sig att läsa vid matsalslampan. Fru Ernestine kom och satte sig hos herrarna och började delta i samtalet, först mycket reserveradt, så småningom med vaknande liflighet.

Denne f. d. släkting, som hon trott vara så obetydlig och hvilken hon så helt och hållet ansett sig kunna ignorera, började på en gång att intressera henne. Det fanns hos honom denna

robusta manlighet och lugna godmodighet, som verkar så tilldragande på de flesta kvinnor — hon beslöt att visa sig angenäm och började söka efter ett passande samtalsämne.

»Tyckte herr Hjelm om böcker — kände han till den och den författaren?»

August Hjelm smålog godlynt, men med en viss illparighet — han kände kvinnorna af instinkt och han gissade sig till den behagsjuka, som låg bakom den antagna kolden: — »nej, romaner läste han sällan, — inte af någon sort, när han hade tid att läsa blef det mest tidningar och tidskrifter — han vore alldeles ingen litterärt bildad man.»

»Nå — än teatern då! — roade den honom?»

»Ja, det gjorde den! — Han tyckte om teatern, försummade sällan något sådant tillfälle och kände därför till de flesta nyare pjäserna. — Om han hade sett »Geishan»? — Åh, många gånger! musiken var så vacker och sista gången — lilla Mimosa San hade varit så förtjusande —!» — Han gnolade halfhögt på en af kupletterna och smålog, som åt något angenämt minne. — Fru Ernestine höjde litet, helt litet sina mörka, penslade ögonbryn.

»Herr Hjelm beundrar visst aktriser mycket!» Han såg henne rätt i ansiktet med en djärf, mönstrand blick.

»Jag beundrar vackra kvinnor hvar jag ser dem — fru Strömberg!» — svarade han med en öppenhet, som ej uteslöt en viss cynism, men så kom han ihåg sig och såg sig ängsligt ikring — ja så, Elin var inte inne — nå, då gjorde det det samma! — han där, som satt så fördjupad i sitt grogglas, att han hvarken hörde eller såg, och den vackra, högdragna kvinnan, som satt där så säker och själfmedveten på Claras plats och lät en främmande man kurtisera sig med blickar och leenden, hvilket Clara aldrig skulle ha gjort — med dem gjorde det detsamma; — ville hon bli ond, så kvittade det honom lika!

Men fru Ernestine blef icke ond. Hon rodade endast, just så mycket att det klädde henne, men i ögonen lyste det till liksom af nöje. Med en skicklig vändning förde hon samtalet öfver på andra områden, började tala om Stockholm och hufvudstadsförhållanden — hon hade också varit i Göteborg och hon uppdrog jämförelser mellan de bägge storstäderna.

Hon talade sakrikt och väl, hennes skarpa, men ofta träffande omdömen voro ganska roande och trots sin inre motvilja fann August Hjelm ett särskildt behag i samtalet med den vackra kvinnan, som så att säga fördes på tu man hand — ty faster Maja hade ej en enda gång öppnat sin mun och häradskrifvarens inpass hade gång på gång tämligen snäsigt blifvit afklippta af hans fru; — sant nog voro hans anmärkningar också tämligen förlegade, ty på de sista femton åren hade han aldrig varit längre än till närmaste stad.

Efter en stund steg fru Ernestine upp och gick ut med en kort ursäkt — hon hade litet att ordna med jungfrurna.

De båda herrarna sutto och tittade på hvarandra — samtalet ville ej komma i gång igen. Plötsligt lade häradskrifvaren sin hand på August Hjelm's knä och lutade sig leende fram emot denne. — Han hade nu hunnit till botten af sitt andra grogglas och kände sig benägen att se allt i rosenröd.

»Du, August du,» sade han i hviskande, förtrolig ton, »hvad tycker du? — Vacker kvinna, inte sant — du har aldrig sett något stiligare! hva' falls!»

Han smackade med läpparne och öfver hans af spriten färgade drag, låg ett leende af slappt välbehag och gammelmans förälskelse.

»Hvad tycker du?» upprepade han och såg enträget in i den andres ansikte.

August Hjelm flyttade sig undan, så att svågerns hand föll bort från hans knä. Han kände en oersonlig vrede uppståga inom sig mot dem alla — mot den vackra, högdragna kvinnan, som han genomskådade, mot den förälskade, narraktige äkta mannen — mot hela detta hus, som förr varit honom så heligt som ett tempel och som nu väckte allt ondt inom honom till lif.

»Ja, inte tycker jag hon är mycket lik Clara inte!» sade han med en triumferande känsla af

att han med dessa få ord bröt stafven öfver den andra hustrun.

Häradskrifvaren hostade och såg litet förlägen ut. I hans dimmiga hjärna uppsteg en viss föreställning om det mindre lämpliga i berömmandet af hustrun n:r två inför den förstas bror och han sökte att, med bibehållen värdighet, förklara sig.

»Hm — hm! — ja, Clara var ett förtäfligt fruntimmer, men när man har hus och barn så —! Det är svårt för en änkeman, må du tro, och har man då barn till — Elin — du förstår — det behöfs en — hm — moderlig tillsyn — jaha!»

Han stammade och trasslade in sig, men August Hjelm afbröt honom.

»Ja, jag kan nog tro du gift om dig för Elins skull!» sade han med dräpande ironi och därefter afstannade samtalet alldeles.

Så fort fru Ernestine kom in igen, reste sig August Hjelm för att säga farväl. Han blef ombedd att stanna kvar till supén — af fru Ernestine med tydlig värme, af häradskrifvaren med något mindre entrogenhet — men han tackade och afböjde, föregifvande affärer. Han gick och tog hvar och en i hand, när han sade farväl — tackade värdfolket med oomkullrunkeligt allvar för en angenäm dag och lofvade att förnya besöket, när hans vägar härnäst buro åt trakten.

Elin hjälpte honom på med rocken ute i tamburen och lyste honom utför trapporna. Just som han skulle gå, böjde han sig ned mot henne och hviskade: — »Jag far här förbi idag 14 dagar till med blandade tåget, som går till Göteborg. Det står vid stationen tio minuter — kan du vara nere då? — Det är något jag har att tala med dig om!»

Hon nickade förstående. — »Jag skall komma, morbror.»

När han kom ner på gatan, möttes han af en bitande nordanvind, som dref yrsnön rätt upp i ansiktet, men han fäste sig ej därvid, drog endast efter andan, som om han ville dricka in den frostkalla, rena uteluften.

Han tyckte han riktigt behöfde andas ut efter all det kväljande missmod och den leda han erfarit under de sista timmarne. Med en hastig blick såg han upp mot de upplysta fönstren i våningen han nyss lämnat och med den tog han för alltid farväl af de föreställningar, som han under så många år förknippat med detta hem. — Det var slut nu och förbi alltsammans och något hem var det ej längre att längta till — hvarken för honom eller för Claras dotter.

Men tänk, om han kunde bygga upp ett sådant själf, ta Elin och faster Maja till sig — ett ljust, godt, litet hem, där Elin ej längre vore i vägen och där Claras porträtt ännu en gång skulle inta hedersplatsen! — fast — då finge han allt själf bli annorlunda först, mycket annorlunda.

Han sänkte grubblande hufvudet, men så räta de han upp sig igen och började gå på med fasta, bestämda steg, som om han med hvar och ett trampat ner ett löfte.

*

Fjorton dagar senare stod August Hjelm ute på plattformen till en 2:dra klassens boggiévagn och lät sig af tåget hastigt föras fram mot det lilla bysamhälle, där hans systerdotter bodde. Han höll händerna djupt nedstuckna i fickorna på sin promenadpäls, mössan var neddragen i pannan och under de tjocka, rynkade ögonbrynen sköt blicken fram, dystert och beslutsam. Han såg ut som en människa, hvilken oåterkalleligen bestämt sig för något, som måste ske, men ej skänker honom tillfredsställelse.

I själfva verket hade han aldrig i hela sitt lif känt sig så orolig och nedtryckt, som just nu. — Den hastigt uppfammande önskan han känt vid besöket i systemens forna hem, att rycka systerdottern bort från de osunda inflytelser han där öfverallt mötte, att bilda ett eget hem och blifva barnet ett skydd och ett stöd — den tanken hade allt se'n dess aldrig lämnat honom någon ro; — den hade spirat upp, rotat sig och tagit växt tills den hägrat för den ensamme mannen, som det bästa och lyckligaste lifvet ännu kunde bjuda honom. Men jämsides därmed hade en annan uppfattning arbetat sig fram, som gjorde honom tviflande och ödmjuk och sade honom, att hans vilda oregelbundna lif just ej varit en passande förberedelse till en uppfostrares ansvarsfulla kall.

Då skärskådade han hela sitt lif om och om igen — då vägde han för och emot och undrade med ett till leda gränsande missmod, om kanske det ej vore försent — om han kanhända sjunkit för djupt för att våga sträcka ut sin hand efter den bättre framtid, hvarefter han törstade som en drunknande efter vatten.

Men hur det var kunde han ej besluta sig att ge vika. Med hela sin kraftfulla naturs våldsamt tog han upp kampen mot sig själf, kämpande som i en kamp för lifvet, stundom segrande ofta

besegrad, men alltid med målet för ögonen — kämpande äfven när han fallit.

Åh, hur långa dessa veckor varit, hur tröttande och nedtryckande — han tyckte han under denna korta tid hade åldrats och böjts, men också lärt känna sig själf på ett sätt som aldrig tillförene.

Till slut kom han dock till klarhet och fattade sitt beslut. — Han skulle gå till svågern, erbjuda sig att sörja för Elin's framtid med villkor att hon och faster Maja till hösten fingo flytta till honom; — han väntade sig inga invändningar, anbudet skulle nog mottagas med oblandad tillfredsställelse. Se'n skulle det nya lifvet för honom börja, där hvarje dag skulle bli en kamp där han ej ens vore säker att alltid bli segrare.

Och tänk om han slappnade och ej kunde, ej ville hålla ut! Skulle inte lilla Elin då få det sämre än om han aldrig räckt ut sin hand för att rycka henne från den sorgliga, kärlekslösa tillvaron i ett hem, som, hvad henne angick, inte mera gjorde skäl för namnet?

Det var dessa tankar, som pinade honom och gjorde hans sinne tungt och hans ögon mörka och lät honom spritta till som i fruktan, då lokomotivets gälla blåsande underrättade honom att han innan kort skulle vara framme.

Den första han fick syn på, så fort tåget ångat in på perrongen, var Elin, som stod på brädbelegningen, tätt utanför stationshuset och såg sig omkring med en viss oro.

Han viftade åt henne med handen och hon besvarade hälsningen med strålände ögon och en synbar glädje, som dref blodet upp på de fina kinderna. Med ett par steg var han nere på marken och borta hos henne. — Det var tämligen tidigt på förmiddagen och endast några resande af arbetsklassen syntes till — med en hastig blick genom fönstret förvissade han sig om att 2:dra klassens väntsal var tom och drog hastigt flickan med sig dit in.

»Det var snällt du kom,» sade han brådskande, »förlåt jag har mycket att tala med dig om. — Säg mig nu, Elin, hur skulle du tycka om att till hösten flytta ner till mig i Göteborg — du och faster Maja? — Du skulle gå i skola där, förstår du, och lära dig något nyttigt, så du en gång i tiden kunde försörja dig själf, och så skulle du så småningom vänja dig vid att sköta vårt lilla hem, du och faster tillsammans — sjunga för mig om kvällarne och vara som en liten hustomte för gamle morbror, när han kommer hem trött och förbi. — Vill du?»

Hon svarade icke strax, men hon drog ett djupt, djupt andetag och slöt ögonen, som om den framtid hon förespeglade henne, vore allt för lycklig för att kunna bli en verklighet.

»Inte menar morbror att — att det skulle kunna bli så?» frågade hon med skälfvande läppar.

»Jo, Elin, det menar jag!» sade han allvarsamt, men inte förr hade orden gått öfver hans läppar förrän han nästan skrämdes för den verkan de åstadkommo.

Hon hade gripit om hans arm med båda händerna och såg upp till honom med ett leende af så oinskränkt tillit, af så jublande glädje, att det riktigt gjorde honom ondt att se — för *tänk* om han skulle svika henne!

Tanken på alla mänskliga föresatsers skröplighet och opålitlighet kom öfver honom med en styrka, som ängslade och förfärad honom, men jämsides känslan af hans egen svaghet och oförmåga, började det röra sig inom honom en ödmjuk, famlande längtan efter hjälp — icke »af denna världen».

»Blir du så glad för detta,» sade han ömt, »men då vill du väl också hjälpa litet till — eller hur Elin?»

Hon såg förvånad ut.

»Visst vill jag, morbror — åh, så gärna! — men hvad kan väl jag göra?»

Han lutade sig ned mot henne och talade lågt och brådskande med en ifver, som visade hur rädd han var att hon ej skulle förstå.

»Tänk efter,» sade han, »din mamma har lärt dig, det vet jag —! Är det ingenting hon sagt att du kan göra, när det är något du ej själf förmår, men som du önskar af allt ditt hjärta?»

Hon såg upp mot honom med en vacker, förstående blick.

»Nu vet jag hvad morbror menar,» sade hon mildt, »och jag skall göra det — be till Gud hvar morgon och hvar kväll att vi måtte få ett hem tillsammans — och för morbror, som är så snäll mot mig.»

Han drog ett djupt andetag, som om han kastat af en börda. — Nu skulle det nog gå! — han kände liksom en förvisning därom — för om här nere lilla tillgifna, trofasta Elin gick och bad för honom gamle syndare och så Clara däruppe ifrån sin himmel också hjälpte till, och det trodde han nu säkert, hon skulle göra, både för hans och flickans skull, så var han icke längre ensam i

striden — han hade fått bundsförvanter och han hade fått ett mål att kämpa för.

»Tack skall du ha, mitt barn,» sade han brådskande, ty signalklockan ljöd i detsamma för tågets afgang, »det var så jag menade. Och lita du nu också på mig — du skall få se det nog skall gå bra! — Och när du närmast går till kyrkogården till din mammas graf, så skall du säga henne, att morbror August fått hennes sista hälsning och att han skall bjuda till att lefva så att han en gång får träffa henne igen!»

Han stod i vagnfönstret och vinkade åt Elin, så länge han kunde se henne, men så fångades hans blick af den lilla, hvitmålade landtkyrkan, som inbäddad i lindar och aspar stod strax utmed järnvägsleden. Han tog af sig mössan och rörde sakta läpparne, som om han talat för sig själf.

Därborta, inom den höga, mossbevuxna kyrkogårdsmuren, hvilade syster Clara inunder en snötäckt jordkulle, hvars plats han icke ens visste, men ännu från andra sidan grafven hade hennes kärlek haft nog makt att föra samman de två, som hon älskat högst — till att gifva ett värnlöst barn skydd och stöd och en vilsegängen man nytt lefnadsmod och ett mål att sträfva och arbeta för.

KUNGL. TEATERN, hvars operaverksamhet varit afbruten en vecka på grund af Sarah Bernhards och hennes franska sällskaps gästuppträdande, har återupptagit sitt vanliga arbete, nu med en ny celeber gäst, nämligen den europeiskt berömda operasångerskan fru *Sigrid Arnoldson*. Vår egen landsmaninna, som hon är, och därtill bärande ett hos oss sedan gammalt känt och värderadt sångarnamn, kan hon på förhand vara förvissad om ett varmt mottagande. Oafsedt detta äro emellertid hennes prestationer af den art, att de hvar som helst måste röna erkännande.

Hennes första uppträdande härstädes ägde rum i lördags som *Mignon* och blef en fullständig seger. Stämman har, synes det oss, blifvit fylligare och varmare, hennes sångsätt är fulländadt, textuttalet förträffligt och hennes spel rikt på nyansering och väl utarbetade detaljer. Bifallet föll ock tätt och entusiastiskt, både efter aktsluten och inför öppen ridå, och en rik skörd af blommor inhöstades af den älskvärda konstnärinnan. Bland de medspelande må särskildt nämnas hrr *Ödmann* och *Wallgren* som *Vilhelm Meister* och *Lotario*. Salongen var fullsatt till sista plats trots de höjda biljettprisen. I k. logen märktes kronprinsparet, prins *Gustaf Adolf* och hertiginnan af *Dalarne*.

Till fru A:s följande uppträdanden återkomma vi i nästa nummer.

DRAMATISKA TEATERN. Efter en nära två-årig väntan ha vi nu å denna teater ändtligen fått bevitna premiären af *Thore Blanches'* skådespel »Monumentet», och publiken ställde sig därvid ganska erkänksam mot det — trots en del odisputabla longörer — i mångt och mycket välgjorda och underhållande stycket. Ty om nu ock hvarken dess idé eller den dramatiska utformningen kännetecknas af någon utpräglad originalitet, äger likväl »Monumentet», i den konsekventa teckningen af karaktärer och typer, dem vi litet hvar tycka oss igenkänna från lifvet rundt om oss, i en naturlig och ledig dialog och öfver hufvud i en god blick för det sceniskt verksamma, förtjänster, som lätt förklara premiärpublikens lifliga bifall och författarens framkallande. Hvad rollbesättningen angår, kunde dock förvisso både förf. och åskådare haft åtskilligt öfrigt att önska.

Som förpjäs gafs *Strindbergs* fantastiskt skräckstarka ökenbild »Samum», som nådde en god verkan genom fru *Bosses* glödande framställning af den arabiska flickan *Biskras* passionerade hämnarroll.

SVENSKA TEATERN gaf på fredagen i f. v. en afskedsföreställning för fröken *Constance Gottschalk*, som nu lämnar teatern för att i dagarne ingå äktenskap med kaptenen vid *Norrdans* Artilleriregemente *O. D. Gibson*. Få skådespelerskor vid våra teatrar hafva väl åtnjutit en så allmän sympati som fröken *Gottschalk*. Hvarje hennes framträdande på scenen har ock burit prägeln af god uppfattning och alligenom samvetsgrant arbete, hvarjämte hon öfver sina sceniska uppgifter gjutit en charme och ett behag, som alltid verkat betagande. Det var sålunda att förutse, att publiken fulltaligt skulle infinna sig för att säga farväl och lucka till åt denna sin gunstling.

Fröken G. hade gjort ett lyckligt val, då hon

Förnämsta tvättmedel

äro och förblifva dock vid finare tvätt

HYLINS Ekonomi-Tvål

och vid gröfre tvätt (byk)

HYLINS Prima Tvätt-Tvål

utsåg *Artur Schnitzlers* förträffliga skådespel »*Ålskog*» till afskedsstycke. Hon har här i *Christines* roll haft en af sina bästa uppgifter. Och dock föreföll det, som om hon denna afton bättre än någonsin lyckats i framställningen af denna innerligt hängifna, trofasta och till slut så olyckliga unga kvinna. När så till sist gubben *Weiring*, *Christines* far, förtviflad frampressar sin slutreplik: »Hon kommer aldrig, aldrig åter», senterades densamma nu mer än någonsin af publiken.

Fröken G. måste efter hvarje akt upprepa gånger framträda och mottaga den entusiastiska publikens hyllning i form af applåder samt den rikaste skörd af blommor och lager. Bland de medspelande förtjänar särskildt att nämnas fru *Ella Zethraeus*, f. *Åberg*, hvilken för denna enda föreställning ånyo uppträdde på scenen för att härigenom bevisa sin forna kamrat en väntjänst. Hennes pigga och smittande glada spel som den sorglösa lilla modisten *Mizi* var af ypperlig verkan och visade, att hon, trots sin fleråriga bortavaro från scenen, ännu har gnistan kvar. Af den gamle musikern hade hr *Riego* skapat en förträfflig bild, likasom ock fröken *Magnuson* tagit strumpväfvarfruns skvallerkäring riktigt på kornet. Som de båda vivörerna voro hrr *Kluntberg* och *O. Byström* väl på sin plats. Hr *Eliason* var nästan dämonisk som den beslutsamme hämnaren af sin ära.

OLYMPIATEATERN, denna Stockholms nyaste scen, på hvilkens öppnande hufvudstadsborna gått och väntat sedan ett par månader tillbaka, inledde i lördags sin första säsong med uppförandet af en wieneroperett, »*Primadonnan*», af *Carl Weinberger*, om hvilken idiotiska produkt just ingenting annat är att säga än att den slog ett rekord i fråga om orimligheter och illa tilltrasslad handling.

Emellertid voro de kvinnliga rollerna besatta af så ypperliga artister som fru *Anna Pettersson-Norrie* och fröken *Eklöf* samt af en mycket lofvande debutant frkn *Kolthoff*, hvilket i hög grad försonade åskådaren med de österrikiska operettfabrikörernas underliga produkt.

Fru *Norries* med högt utveckladt artistskap och slående humor framställda primadonnatyp, frkn *Eklöfs* käckä och på samma gång graciöst hållna apotekspojke och frkn *Kolthoffs* fint och skämskt spelade borgmästardotter bildade en förtjusande trio, hvars talanger hade förtjänt att få offra sig på konstnärligt haltfullare uppgifter än hvad nu blef fallet.

Hr *Emil Strömberg*, hvars oförbränneliga goda lynne och ypperliga repliksägning allt fortfarande designerar honom till en rangplats bland komiska skådespelare, tillät sig nu som så många gånger tillförene att drifva det simplaste gyckel med publiken. Man frestas ovillkorligen att fråga hr S.: är det värdigt en scenisk konstnär att gå på gång göra sig till varieté-clown och att kvittera en långmodig publiks sympatier med dumma upptåg, värdiga en marknads-cirkus? Det är sant, att hr tillverkare af våra s. k. moderna operetter äro långt ifrån spirituella; men skola librettisternas idiotismer ytterligare skärpas genom skådespelarnes godtyckliga utstofferningar, så blir det att stapla dumhetens Pelion på dumhetens Ossa.

Långt bättre intryck gjorde söndagens matinéföreställning, hvars program upptog »En söndag på *Amager*» och »*Pariserpojken*», i hvilken sistnämnda pjäs fru *Anna Lundberg* med mycken abandon återgaf titelrollen. Hennes föredrag af marseljäsen entusiasmerade den fulltaliga publiken till formliga bifallsåskor. Herr *Emil Hillberg* spelade generalen med värme och kraft.

Vi meddela i dagsnumret en interiör af *Olympiateaterns* mycket tilltalande, i hvitt och guld hållna salong samt porträtt af direktören, hr *L. Em. Nilsson*, och den sceniske instruktören, hr *Emil van der Osten*. Bilden ur »*Primadonnan*»

GÖR JÄMFÖRELSE!
 Köp Vy- och illustr.
 Brevkort från *John Fröberg, Finspong.* 10 st. 35 öre, 20 st. 60 öre, 50 st. kr. 1,10, 100 st. kr. 1,90, 200 st. kr. 3,70, 500 st. kr. 8,50, 1000 st. kr. 16,—; alla sorterade. *Likvid torde insändas.*

äro väl af samma natur som edra öfriga krämpor, nämligen nervösa.
 NYFÖRLOFVAD. Se svar till tack-sam i n:r 7.
 LENA. Det är naturligtvis ännu mera svårt eller omöjligt för oss.
 26 ÅR. Se svar till Lady S. i n:r 4. Kostnaden bör ej bli synnerligt stor.
 ZELMA. Sannolikt som andra dylika annonserade medel blott humbug.
 C. B. 1) Kan ej besvaras utan undersökning. 2) Se svar till Ckr i n:r 6.
 L. Har olika orsaker; ofta nog abnormiteter i näsa eller svalg. En undersökning bör kunna klargöra saken.
 1875. Sannolikt behöfver ni massage-behandling. I öfrigt hänvisa vi er till svaret till Götha i n:r 17.
 E. T. Sannolikt är nog, att båda de-larne bero på blodbrist. Utan undersökning är ju dock naturligtvis omöjligt att afgöra detta.

FRÅGOR

ENHVAR af Iduns läsarinna öger att denna afdelning framställa förfrågningar rörande husliga eller andra angelägenheter till besvarande af läsekretsen. Äro frågorna af den art, att de rätteligen höra hemma i annonsafdelningen, intagas de dock icke.
 N:r 518. Kunna föräldrar genom testamente gifva det ena barnet mer än det andra?
 Arftagare.

D:r —d.

N:r 519. Säg mig adressen till fröken Svensons teaterlevskola.
 H. B.
 N:r 520. Jag skall gifva mig och bosätta mig i Amerika. Skulle någon som varit där, vilja säga mig, om jag bör sv min utstyrel här, eller när jag kommer dit ut?
 18-åring.
 N:r 521. Kan någon af Iduns erfarna och praktiska husmödrar uppsätta en matsedel för fjorton dar, bestående af s. k. husmanskost. Hushållet består af 5 personer, och inkomsten för hela året är tretusen kronor. I medelstor lands-ortsstad.

Oerfaren ung fru.
 N:r 522. Kan någon säga mig fröken Kristine Schütz' adress? Den var förut Vallingatan 4 n. b., Stockholm, men nu har hon flyttat till Norrköping, och de bref jag skriver under endast adress Norrköping komma tillbaka.
 Norska i Stavanger.
 N:r 523. Hvilken underbyggnad erfordras för att blifva bryggare? Huru lång praktik? Huru lång tid vid skola i Tyskland? Huru stor är afgiften där? Huru stor lön kan efter genomgången kurs påräknas?
 Snapp.

N:r 455. Vänd er till närmaste bokhandel.
 N:r 462. Tomaterna förvällas hastigt, skalas, klyfvas och befrias från kärnorna; de kokas med socker, kryddor och ättika, alldeles som syltgnurk.
 Wellela.
 N:r 463. Skaffa er den lilla boken »Handledning vid glas- och porslins-målning, etsning m. m.» af Axel Törner. Den kan vara nybörjaren en god hjälp. Äfven rekomm. neras fru I illa Petersons »Mönsterbok för etsning på glas».
 Wellela.
 N:r 464. »Optimum» har visat sig vara ett verksamt medel i många fall. Optimum säljes af de flesta apotek och i Stockholm hos C. F. Dufva (81, Drottninggatan).
 Wellela.
 N:r 466. A. Mankell, Musikens historia, i korta berättelser, lättfattligt framställd (3 delar, Örebro 1864); d. s. Sveriges tonkonst och melodiska nationaldikt (Stockholm 1885).
 Wellela.
 N:r 467. En sådan skola är Björns-näs hushållsskola i Småland. Upplysningar lämnas af doktorinnan Hedvig Haglund i Nabyås (adress Frinnaryd).
 Wellela.
 N:r 481. Res med lugn till Enkö-ping; frukta hvarken »gödningskuren» eller andra saker, utan lämna er med förtroende i den gamle erfarne läkarens och människovännens händer, som hjälpt hundratals af edra olycksramrade, hvilka därför varmt välsigna honom.
 En som talar af erfarenhet.

SVAR

ENHVAR af Iduns läsarinna uppmanas lyftigt att till inbördes nytta i mån af förmåga besvara insända frågor. Svaren insändas till redaktionen, och angifves allt tid tydligt nummer å den fråga de gälla. Åt de tre af våra läsarinna, som under årets lopp tillfyllestgörande besvarat det största antal frågor, komma vi som en uppmaning att vid dess slut utdela tre pris, hvardera bestående af 25 kronor. Förfrågan skall bör en hvort, som insänder svar, alltid undertecknas med samma signatur.
 N:r 444. Fläckarne uttagas genom tvättning med en lösning af 2 delar vinsten och 1 del alun, som upplöses i vatten.
 N:r 445. Man skurar först grundligt det fläckade stället med vatten, såpa och sand; det, som återstår af fläcken, borttages genom skurning med pimpsten eller med saltsyra.
 Wellela.

— Har bref att afhämta hos Iduns redaktion.
 — Stackars liten! Sannerligen tyckes det vara på tiden att ni får »lugn och ro». Det är alltför tidigt att vid 24 år anse »en isoleringskur som livets största lycka.» Det tyder allt på, att ni är dödsstrött och utpinad af öfveranstängning. Om er läkare ej har annat råd, så följ mitt och far till Nådhammar på ett par månader. Där kan ni både få vara isolerad och får icke tröttnande sällskap, när ni har lust. Ifall ni icke känner till Konvalescent och Hvilo-hemmet Nådhammar, friskt och naturskönt beläget vid insjö i närheten af Mölnbo och Gnesta järnvägsstationer, så se här några upplysningar därom. Sophiahemmet i Stockholm öppnade i början af 1899 detta hvilohem af egendomen Nådhammar (äges af direktör H. A. Lidholm) beläget i Södermanland, i en naturskönt trakt med ett högt, för vindar skyddadt läge och omgifvet af park, sjöar samt kuperad barr- och löfskog. I hufvudbyggnaden finnes utom sällskaps-vånningen, omkring 16 större och mindre, väl inredda och bekvämt möblerade rum. Hemmet förestås af en erfaren sjuksköterska från Sophiahemmet; husmoder är en person, som förut i åtskilliga år förestått mathållningen i Sophiahemmet. Detta senare är en borgen för att kosthållet å Nådhammar är i alle ensamt rum med full kost m. m. kostar 5 kr. per dygn. I fjol var priset 32 kr. per vecka för samma rum och må-nadsprisen ändå lägre. Tvått såväl som servering utöfver de ordinarie måltiderna betalas extra. Taxan för åkning från Mölnbo station (2 hästar) är 5 kr. Promenadåkning kan erhållas för moderat pris. Till Nådhammars hvilohem finnes rikstelefon: Mölnbo 29. An-målningar om plats kunna ställas an-tingen direkt till Nådhammar, adr. Möln-bo, eller till Sophiahemmet förestån-darinnan. För dem, som äro i behof af en fridfull och stilla vistelseort på lan-det, är Nådhammar »ett himmelrike». Bland det bästa beröm jag hört därom, var från en dam ur de högre klasserna, som sade, att Nådhammar erbjöd alla

Vid inköp af flyglar, pianinon och orglar
 erbjuder undertecknad sitt biträde gratis åt alla dem, som abonnera på **Damernas Musikblad** och **Idun**. Instrumenten afprovvas och samvets-grant utlåtande lämnas.
 Stockholm, Kungsg. 13, i okt. 1902.
ELLEN SANDELS,
 utg. af Damernas Musikblad.

fördelarna i ett förstklassigt hem på landet, men inga sällskapskyldigheter alls och det borde särskildt locka er dit, ty ni tycks vara en af sällskaps-lifvets martyrer. Då ni hemkommer så säg er vara konvalescent, kasta af er sällskapslifvets tyranniska bojor och lef för man och barn endast. Låt alla dessa parasiter, som nog aldrig saknas i ett stort umgänge, veta, att nu är det slut med den öppna tafveln! Skyll på klen hälsa och er läkares ordination! Ni skall ej ångra, om ni följer dessa råd från en deltagande
 Kissekatt.

MATHIAS.
 FORTS. FR. FÖREG. N:R.
 Hvar och en, som det kunde, gick då hem till sitt, och de som voro komna mera långväga ifrån, hälsade på hos grannarna eller slo-go sig ned i hagen och rökte eller pra-tade. Vi gingo in till vårt, medan våra små tumlade om i gräset med de andra barnen.
 Då jag efter en stund händelsevis kom att kasta blicken genom ett af fönstren fick jag se en svart klunga i närheten af en brygga. I början hvilade mina ögon utan intresse och egentligen utan

Köp svart Siden!

Begär mönster af vårt garanterade solida siden från 90 öre till 15 kronor pr meter.

Specialitet: Nyaste sidentyger för brud-, sällskaps- och promenadtoalletter, äfven kulörta och hvita.

Vi sälja i Sverige direkt till privata och sända de utvalda sidentygerna tullfritt och franko till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern (Schweiz).

— Siden-Export. —

Smycken
 med brillianter, pärlor och kulörta stenar modernast, solidast, billigast, i pris från 1 kr. till 15 000 kr. hos
K. Anderson,
 Hofjuvelerare,
 Jakobstorg 1,
 STOCKHOLM

RYDBERG
 CARL G. BERGLINDE
 rekommenderas.
 Taffelmusik & Kaffekonsert af Björn Hållén alla dagar

LINNE!
 Handväfda handdukar, servietter, dukar, duktyg och linnelärfter säljas billigast af **Linnevärfveriet, Borås.**
 Prof på begäran.

Emelie Anderson SYATELIER
 är flyttad till
15 Fredsgatan 15.

Gotlands Konservfabriksförening
 tilldelades högsta pris för utmärkta ärter vid Sv. Trädgårdsföreningens utställning i Stockholm 1902.
 Konserverna försäljas hos Herrar Specerihandlande.

Hotel Fenix Restaurant & Café
 Stockholms elegantaste och mest hembrefliga festvåning samt enskilda salonger för mindre sällskap och sammanträden
rekommenderas.
 Beställningar å
Bröllop, Baler och Middagar
 emottagas. Allm. tel. 16780. Riks 6622.
 Vördsammast.
 Aug. Ahlfeldt.

Banyuls Trilles.
 Ett aptitgifvande, magstärkande vin, afsedt för konvalescenter och svaga personer i allmänhet. Rekommenderadt af många hrr läkare.
 Pris pr butelj kr. 3,50 hos
HÖGSTEDT & Co.,
 Stockholm, 32 Regeringsgatan.

Vid Södra Gymn. Institutet i Maria-Hissen
 emottages en kvinnlig elev. Allm. tel 3598.

KNEIPPBADEN — Borg, Norrköping
 Kurort. Vattenbehandling m. m. Öppen året om.

Ny bok af förf. till 'Nöddebo Prästgård': JÖVIK af NICOLAI. Pris 3,50.
 Den bemynd. svenska uppl. Stockholm, Fahlcrantz & Co.
 »Jövik» skall spridas i upplaga på upplaga till tusentals hem, därför att den ej blott är en ovanligt rolig och underhållande bok, utan också en klok och fördomsfri bok, af hvilken mycket är att lära, emedan satiren är allsidig och icke rik-tas mot ett enstaka parti utan åt alla håll.» (Vort Land.)

Profva **«Elefantens jästmjöl»** Enastående fabrikat. Ensamförsäljare A.-B. G. Marén & Co, Sthlm.

Ylleklädningar
 i afpassade bitar å 6 mtr, extra fin Engelsk Cheviot, svart, mörkblå och rödbrun, som kostat 12 kr., bortslumpas af en händelse till kr. 7: 75 pr styck.
Hörnboden,
 6 Observatoriegatan 6, STOCKHOLM.

Arade fruar!
 Helfet ost, sex månader gammal, sändes mot efterkr. Kr. 1,40 pr kg Verkligt od vara. Vigt: 3 till 8 kg. Adress Kyrk-ängens Mejeri, Elgarås.

Köp billigt och bra!
 SDRAMALJ och BOJ till FORTIERER och HANDARBETEN.
 Största färgsortering, låga priser.
 KLÄDEN etc. till PROMENAD-DRÄKTER.
 Profver på begäran.
GEORG SWÄRD,
 Norrköping.
 Platsagenter antagas.

Lektyr.
 Ett antal äldre årgångar realiseras till be tydligt nedsatta priser och erbjuda för dem som förut ej äga desamma, en billig, om växlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till Expeditionen af Idun, Stockholm, erhålles inom Sverige portofritt:

Idun 1892	2: 25
Idun 1893 (nr 1 felas)	2: 25
Idun 1895 (julnumret oberäknadt)	2: 50
Idun 1896 (d:o d:o)	2: 50
Idun 1897 (d:o d:o)	3: —
Idun 1899 (nr 92 och julnumret slut)	3: —
Idun 1901 (med julnumret)	4: 50
Iduns julnummer 1894	0: 20
Iduns julnummer 1898	0: 50
Barngarderoben 1901 (12 nr)	1: 75
Kamraten 1894 (nr 19 felas)	1: 25
Kamraten 1897 (» 18 »)	1: 25
Kamraten 1901	2: —

Exp. af Idun.

Örebro
Marzipan-Wafers
mycket fina!

mo, var fiskaren som bodde på andra sidan viken. Han var änklings, och det sadades att han var stygg mot sina barn. Han gick i skjortärmarna, hade »glasögon» bak på de korta byxorna och var dessutom klädd i träskor utanpå de vita ulstumporna. Kanske ägde han ej bättre högtidsdräkt. Med giriga blickar mönstrade han bordet, där han med händerna på ryggen vankade fram och tillbaka buttert sugande på sin korta pipa. Sedan lade jag märke till en yngling med fänigt stjärnande ögon och gapande mun, som oupphörligt ville sätta sig till bords, så att modern fick draga honom därifrån upprepade gånger. Den stackars gossen var mindre vetande. Att han dock visste, hvad maten dugde till, fick jag sedan bevittna. Det var emellertid en vacker sed detta, att ej utesluta någon vare sig fattig eller lytt.

Strax före klockan ett kommo rod-darne åter. Endast några ord yttrades om, att prästen varit tillstädes, och att allt gått sin gilla gång, hvarefter man genast satte sig till bords, männen på ena långsidan och kvinnorna på den andra efter rang och värdighet. »Herrskapet» fick en kortsida för sin räkning. Mor Österman och farmorsgumman deltog ej heller i denna måltid.

Snart gingo faten laget rundt och därvid tillsågs noga att fru Törnkvist och »frun», d. v. s. jag, blefvo bjudna samtidigt. Det var lustigt att höra flickornas monotona »gaffeln ska» följa steka å» för hvar gång någon af karlarnas glömde lägga tillbaka gaffeln på fatet, sedan han tagit för sig. Soppan bjöds en gång med klumpar efter behag, fisken gick rundt tre gånger och bönor, skinka, stek och grynkakor två omgångar hvardera, och allt emellanåt fördes dricksstänkorna omkring. Att ingen steg

Stomatol-Tvål

beredd af de finaste oljor, är till följd af sin stora Stomatolhalt utan gensägelse den bästa i handelen förekommande tvålsort för hudens rationella vård. (B)

hungrig upp från den måltiden är visst och säkert.

Samtalet fördes lägmålt på kvinnosidan, under det männen i allmänhet läto maten tysta munnen, så att herr Törnkvists repliker i samtalet med Östermännerna och hans berömmande ocd om mat och dryck riktigt skuro genom luften.

När skedarna blifvit nedlagda efter sista rätten var det högtidliga ögonblick inne, då talet öfver den döde skulle hållas. Predikanten klarade strupen och genast inträdde fullständig tystnad. Efter en för tillfället lämpad bordsbön började han talet:

»Käre systrar och bröder! Vi fira i dag minnet af en gammal trotjänare... Han hade i allt varit sin världslige husbonde trogen, hade varit en nitisk och duglig arbetare i det timliga, men hur hade han det ställt i sitt förhållande till Gud? Oaktadt frälsningen erbjudits honom många gånger och han haft rika tillfällen att omvända sig till ett lif i rättfärdighet, hade han framhärdat i att gå sin egen väg. Han ville ej bli en af »de våra», och därför visste alla, hur han nu hade det. — Men dömen icke, så varden I icke dömd, ty Herren är den som rannsakar hjärtan

och njurar.» Talaren uppmanade slutligen de närvarande att i tid betänka, att ingen vet sin dag och stund, och döden kan komma, då vi minst vänta det...

Blodet steg mig åt hufvudet. Jag tänkte på den blide Mathias, och inom mig klang det utan återvändo: »Salige äro de fridsamme! Salige äro de renhjärtade! Salige äro de saktmodige!» Bönerna som avslutade talet föreföllo mig oändligt långa, ehuru det berörde mitt öra blott som ett aflägsset mummel, och det var med lättad jag såg Österman ge tecken till uppbrott.

Då gästerna tackat för välfägnaden troppade de så småningom af för att taga sig en grundlig hvila på den bastanta middagen, och jag skyndade bort för att slippa höra de vackra ord, hvarmed Anders Österman tackade sin »älskade broder» för det granna talet.

Knappt hade jag hunnit inom vår lilla fristad, förr än farmorsgumman kom efter mig och sakta drog mig i kjolen. Då jag förstod, att hon hade något särskildt att säga mig, bad jag henne stiga in i det inre rummet, hvars dörr jag låste efter oss.

Då gumman satt sig tillrätta i soffan, frågade hon mig med litet ostadig röst, om jag hade samma tanke om Mathias, som de andra.

»Ja, jag var alldeles enig med herr Törnkvist då han yttrade: — dömen icke så varden I icke dömd —,» svarade jag. Jag visste ej hvarthän gumman ville komma och tog för gifvet, att äfven hon var en af »troende».

»Men jag skulle vilja veta, hvad frun tror,» återtog farmorsgumman enträget, »finns det ett helvete för sådana, som Mathias?» Jag började förstå, att jag framför mig hade en människa, hvars hela framtida själslysn kunde bero af

Glas- och Porslins-serviser samt Husgerådsartiklar
i största urval.
Billiga bestämda priser.
Aktiebolaget
Brising & Fagerström,
24 Regeringsgatan 24
STOCKHOLM.

mitt svar, och jag var glad åt, att jag af allt mitt hjärta kunde svara henne med de tre ord, som den sista timmen ljudit för min själ: »Salige äro de fridsamme! Salige äro de renhjärtade! Salige äro de saktmodige.»

»Jag visste det, jag visste det,» upprepade gumman och vaggade sakta fram och åter. Så tystnade hon och satt en stund försjunken i tankar. Utifrån hördes de unga flickornas muntra glam och slamret af porslinet, som de tvätade ute i solskenet på gården. Plötsligt frågade gumman, om jag ville höra Mathias' historia. Jag tackade, men sade tillika, att om det vore henne det minsta svårt eller trötande, önskade jag hellre, att hon uppskötte därmed till en annan gång.

»Nej, nej, det är bäst nu, medan folket sover, och jag tror det skall läta mig, jag tror det, ser frun.» Genom farmorsgummans berättelse fick jag veta följande:

Mathias hade som yngling tjänat hos en rysk godsägare, som var i högsta grad hård mot sina underlydande.

(Forts.)

Prenumerera på IDUN

A.-B. Gustaf Holmbloms Kappaffär.
Höst- och Vintersaisonens nyheter i elegantaste urval.
PROMENADKAPPOR
af solida tyger samt med bästa snitt för 20, 22, 25, 28, 30, 33 och 35 kronor.
38 Vesterlånggatan 38.

Sundsvalls Enskilda Bank
22 Fredsgatan 22.
Sparkasseränta 4 proc.

Tandläkare ARVID LING,
Norrmalmstorg 1, 2 tr. Rådfrågnings-tid 2-1/2 3. Tel. Brunkeb. 106.

Tandläkare John V. Lindh-Hygrell,
17 Karlavägen 17.
Hörnet af Sturegatan och Karlavägen.
Allm. Tel. 130 57.

Tandläkare Sjöquist
6 Sturegatan 6. Riks 4591. Allm. 5463.
Rådfrågning 2-3.

Tandläk. Elias Widfond
25 Regeringsgatan 25.
Träffas kl. 10-2 och 1/2 5-1/2 6 e. m.
Plomb. och insättning af artificiella tänder.

Doktor J. Arvedsons Kurs
i Sjukgymnastik, Massage och Pedagogisk gymnastik.
medför enligt kongl. majts medgifvande samma kompetens och rättigheter, som en kurs vid Gymnastiska Central-Institutet.
Kursen 2-årig, börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran genom D:r J. Arvedson, adr. Strömsborg, Stockholm.

Professor G. Cederschiöld
behandlar med egen massagemetod mag- och tarmsjukdomar, kvinnosjukdomar, kronisk snufva och svalgtarr m. m.
Engelbrektsg. 5. Träffas hvardagar 2-4.
Allm. Tel. 184 51.

Damhårarbeten.
Peruker, Bonor, Flätor, Länkar m. m. i tusental. Insänd härprof så erhållas flera arbeten att välja på. Obs. Vi signera ej postpaket med »Hår». Herr och Fru E. MALMBERG, 58 Klarabergsgat. 58

Giftrika behandlingsmedel
å sår vinna bland vetenskapsmän allt större användning.
Med egenskapen att vid rätt användning och lämplig utspädning vara lika oskadligt som bakteriefritt vatten förenar fil. d:r P. Håkansson's fabrikat Salubrin egenskapen att vara antiseptiskt till att oskadliggöra både bakterier och deras giftiga produkter. Det är därför användbart å friska sår af alla slag, insektstyg, tuberkulösa sår m. m., på samma gång som det är det lämpligaste medel att handhafvas af den stora allmänheten.
Salubrin tillhandahålles i parfym-, speck- och färgaffärer. Partilager hos Geijer & Co., Stockholm.

I Kr. 35 öre kostar hvarje häfte af »**Mostr Emmas väf-bok**». 1 häftet mator, 2 häftet gardiner, promenad- och bruddräkter. Utgifvarinans adress Kuddby.

Stockholms Dagblad
Morgon- och Aftontidning.
Observera Stockholms Dagblads rikhaltiga, lättlästa, illustrerade **Söndagsnummer.**

Ansiktsbehandling.
(enligt läkaresystem). Behandling af alla ansiktsåkommor samt kronisk snufva.
Manicure. Fotbehandling.
Fröken T. ARFVIDSON,
Riddaregatan 8 (strax vid Birger Jarlsg. o. Stureplan). Allm. tel. 103 56.
Elever mottagas.

D:r J. W. Gibbs epokgörande Elektriska Massageapparät
botar **närväkningar, reumatism, sömnlöshet m. m., utplånar ryckor, borttager öfverflödigt fetma,** ger fyllighet där så behöfs. Pris: silverkr. 25; guld kr 35. Gibbs agentur, 40 Drottninggatan, Stockholm, t. v. på gården. Öppet kl. 1-3. Begär cirkulär.

Hem. Vackra rum, med eller utan inackord. Thulegat. 31, 1 tr. Sthlm. Fru Bergerantz.

Satin Liberty kr. 1: 10
— tryckt — till kr. 4: 80 pr meter, porto- och tullfritt tillsänd; profver omgående, likaså af svart, hvitt och kulört »Henneberg-Siden» från 85 öre till kr. 20: 85 pr mtr.
G. Henneberg, Siden-fabrikant (k. o. k. hofl.), Zürich.

Andra dragningen
äger rum den **1 Februari 1903.** Inköp af lottsedlar bör ske i god tid, emedan det visat sig, att desamma blifvit slutsålda långt innan föregående dragningar. Pris för lottsedel 10 kr., beställning till landsorten åtföljd af likvid och 40 öre (till rek. porto och dragningslista)
Vinsternas belopp **700,000 kronor.** Högsta vinsten **50,000 kronor.**

Dramatiska Teaterns Lotteri,
Fredsgatan 32, Stockholm.

Nytt till Julklappar!
Konstnärliga mönster med svenska blomstermotiv afsedda till portierér, kuddar, brick-, serverings-, lys- och borddukar etc. erhållas billigt om mått och färger upp-gifvas.
Skolan, Kommendörsgat. 25. Stockholm.

Småttingarnas arbeten
(Det lilla är det storas begynnelse). Ny illustrerad prisurant utkommen. Många lätta, praktiska, billiga små arbeten, däribland Småttingarnas Syarbeten, Småttingarnas Skansenserie, utgifna af Tant Anna och Tant Signe. Passande jularbeten. Eftersänd prisurant.
Kindergarten, Kommendörsgatan 25, Stockholm.

Pellerin's Margarin
är bäst!

Svarta Sidentyger

direkt från fabriken franko och tullfritt till hemmet.
Rekvirera profver.

från 50 öre pr meter, ävenså siden af alla slag, i hvitt och kulört, till brud-, sällskaps- & promenadtoalletter i största urval försändes från Zürichs äldsta sidenhus.

E. Spinner & C:ie, Zürich

(förr J. Zürrer's sidentabrik, grundl. 1825).

Vademecum

står, trots alla anfall, fortfarande obesegradt såsom nutidens yppersta munvatten, och de framstående vetenskapsmäns utlåtanden, som åtfölja hvarje flaska, kunna icke vederläggas.

"Monténs Anodin"

Smärtstillande antisepticum; användes med fördel vid reumatiska åkomor, neuralgie, hufvudvärk, migrän, tandvärk, snuiva m. m.

Säljes å apotek i tuber å 1 krona.

LARS MONTÉN, Stockholm.

Sparkasseräkning

4 proc. ränta.

Nordiska Kreditbanken

1 Drottninggatan 1

Mynttorget 4 Drottninggatan 102
Hornsgatan 52.

Praktiska gångmattor.

Vid Krontorps gård, adr. Värmlands Björneborg, försäljas till 65 öre pr meter vackra hållbara gångmattor, förfärdigade af starkaste cellulosafiber. Sändas mot efterkräft försök några meter på prof.

Tidaholms
Fantasimöbler

rikhalt. urval i ornn. stil. Fullst. rumsmöblemang utföras i alla olika variationer efter önskan. Mod. mönster. Begär prisuppgifter från Tidaholms Bruks Aktiebolag, Tidaholm. (Försäljningsmag. Beridarebangs. 27, Sthlm.)

Agra Mejeri-Margarin

är finaste märket
Elever mottagas fortfarande i Örebro Väfskola.
NINA von ENGSTRÖM

INTET GOLFDRAG eller SKUROS mera om man använder
FORSHAGA
LINOLEUM
MATTOR

Capsuloids

den angenämaste form af hastigt blodbildande järnmedicin (omsorgsfullt preparerade af friskt oxblod) och i förhållande till resultatet också den allra billigaste formen.
Försäljningsmag. Beridarebangs. 27, Sthlm.
Den 2 maj 1902.
För omkring ett år sedan var jag mycket sjuk, kände mig alltid trött och led rätt mycket af hufvudvärk, då jag var stadd i hastig tillväxt. Jag tog då in 5 askar Capsuloids och är nu rödblommig och befinner mig i alla afseenden utmärkt väl.
Astrid Olsen,
41, St. Kongensgade, Köpenhamn.

Capsuloids erhållas å alla apotek å kr 50 pr ask. Enda fabrik Capsuloid Company, 81 Snow Hill, London

Clara Fabriks Stearinljus

Är Ni liten?

Begagna osynliga »Skoelatorn», som höjer 1 till 2 tum och utrotar liktorner Behagliga i alla skodon. Tusentals sålda. 1 tum 1 kr., 2 tum 2 kr pr par. Export från Linköpings Korkfabrik.

fås — till hushållsbruk — äfven i 5 kg. originalpåsar med bruksanvisning.

bör finnas i hvarje hem.
Försäljes af alla välsorterade järnhandlare.

Läs och märk!
Af alla ekmöbler fås de bästa från Ekmöbelfabriken i Nyköping. Begär prisurant.

All n. telefon:
8 68, 47 25,
47 36.

Rikstelefon:
1 79.
66 10.

Olaus Olssons Kolimport-Aktiebolag

etableradt i Stockholm 1880.

1:a Anthracit.

Hushållskol. Cokes. Briketter.

Prima Vålgjorda Barnkläder

för Gossar och Flickor i alla åldrar, till extra billiga, bestämda priser. Bluskostymer, Jackkostymer, Ofverkavajer, Regnkragar, Kappor, Hattar och Mössor m. m.

Beställningar utföras.
Extra billiga bestämda priser.

Paul U. Bergström 76 Drottninggatan 76
Hörnet af Kungsgatan.

STOMATOLTANDBORSTEN

är böjd efter käkbågen.

Borsta tänderna i deras längdriktning.

En vanlig tandborste.

Stomatoltandborsten. Afståndet mellan de längre borsten äro afpassade efter tändernas bredd, hvarför Stomatoltandborsten också äger förmåga att intränga mellan och rengöra tändernas beröringsytor, hvilka som bekant lättast angripas af tandröta. Som skaflet är af celluloid tål detsamma ej hett vatten.

Mörsils Sanatorium

i Mörsil, Jämtland.
Öppet hela året om.
Specialkurort för bröstsjuka.

Ren, stärkande fjällluft.

Elektrisk belysning. Förstklassig restauration.
Intendent och ägare: Dr T. Horney.
Närmare genom prospekt från kamrerarekontoret.
Post- & Telegrafadress: Sanatoriet.

Grand Hôtel

rekommenderar till den ärade allmänheten sitt nya Café, Bar, Buffet och Biljard. Taffelmusik hvarje dag i matsalen från kl. 5—7,30 i Indiska Caféet från kl. 8—11.

Under höst- och vintersäsongen äro priserna på de rum, som icke ligga åt strömmen, reducerade.

STOCKHOLMS INTECKNINGS-GARANTI-AKTIEBOLAGS BRAND- och DYRKFRIA FÖRVARINGSVALF

(öppna alla söckendagar kl. 1/2 10—4)
Innehållande ca 1,650 st. skåpfack. Arlig hyra för fack, beroende af storleken, ifrån 15 kronor. Testamenten, gåfvobref och dylika handlingar emottagas till förvaring; äfvenledes emottagas värdepapper i öppet förvar.

JOH. LUNDSTRÖM & C:o.

Stenkol, Cokes Anthracit

Carré-Briketter. Varumärke.

Kontor:
Rikst. 4 27 22 20 20 12
22 Skeppsbron 22
5 Strandvägen 5
1 Parmmätaregatan 1
A. Tel. 22 88 60 19 61 98

Bankaktiebolaget
Stockholm—Öfre Norrland,
6 Drottninggatan 6.
Hushållräkning 4 %.
Kassafack till 15, 20, 25 kronor.

Göteborgs Enskilda Bank

Brunkebergstorg 12.
Sparkasseränta 4 proc.

Pallas Hotell

37 Klarabergsgatan 37
Rikstel. 44 83. Allm. Tel. 60 41.
Rekommenderar 30 väl möblerade rum, elektrisk belysning och nutidens alla bekvämligheter. Betjening möter vid alla tåg.
Knut Fagerström

Flick- & Goss-Sjömansmössor af marinblått kläde Kr. 1. 50 & 2. —. Ordrer från landsorten exp. mot efterkräft franko da beloppet uppgår till 20 kr.

Crème de Cholepalmine,
utmärkt antiseptiskt hudmedel mot köld, säljes i tuber å 30 och 75 öre hos Herrar Spicers-, Färg- och Parfymhandlande m. fl. samt å Apoteken.

Husqvarna Hushållsvåg (med regleringsskruf) bör finnas i hvarje hem. Försäljes af alla välsorterade järnhandlare.

benämna vi hädanefter vårt väl kända putsmedel för koppar och mässing (förr kalladt Ceolin) och hafva vi uti Kel. Patent- och Registreringsverket låtit registrera såväl ordet Cyprolin som ofvannämnda varumärke, få meddela den ärade allmänheten.
Holst & C:is Tekn. Fabrik, Dalagatan 42, Stockholm.

DAM- och HERR-Sportkostymtyger
i mina förut välkända samt nya, prisbilliga kvaliteter. Profver franko på begäran. Ordrer öfverstigande 20 kr. fraktfritt från Anders Strandbergs Klädes- och Manufakturaffär, UPSALA.